Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Газета 1918 йил 21 июндан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

№ 53 (20.021) • 1988 йил 5 март, шанба • Баҳоси 3 тийин.

● Ун иккинчи беш йилликнинг тўртинчи йили меҳнат вахтасида

● Республика қишлоқ меҳнаткашларининг долзарб палласи бошланди

● Дала неъматлари — меҳнаткашлар дастурхонида

ҚАЙТА ҚУРИШНИНГ ҚУДРАТЛИ ҚУРОЛИ

Коммунистик партиямиз жамиятни соғломлаштириш учун курашни авж олдирар экан, бу улкан ишни эътиқоднинг мустаҳкам пойдевори устига қуриш зарурлигига асосланади. Меҳнаткашлар онгини шакллантириш, уларнинг марксча-ленинча дунёқарашини, ҳозирги сиёсий ва иқтисодий тафаккурини қайта қуриш руҳида қатъият билан ўзгартириш идеология фаолиятининг асосий вазифаларидан биридир.

КПСС Марказий Комитети ана шуни назарда тутиб «Меҳнаткашларнинг сиёсий ва иқтисодий ўқуви системасини қайта қуриш тўғрисида»ги қарорни қабул қилди. Бу қарор мамлакатни социал-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштиришнинг, ҳар бир меҳнаткаш онгига партия сиёсатини ишлаб чиқишда, жамият ҳаётининг барча соҳаларини қайта қуришни амалга оширишда онгли равишда, фаол иштирок этиш позимлигини чуқур сингдиришнинг, кишиларда синфий ва интернационал позицияда туриб ижтимоий ҳодисаларга баҳо беришнинг, дунёдаги икки система — социалистик ва капиталистик системалар ўртасида ғоявий кураш кучайган ҳозирги пайтда социализм идеаллари ва маънавий қадриятларини қатъий туриб ҳимоя қилишнинг таъсирчан воситаси бўлиб қолиши керак.

КПССнинг ушбу ҳужжати эълон қилингандан бери орадан беш ойдан кўпроқ вақт ўтди. Республика партия комитетлари, кўпгина министрликлар ва идоралар, касаба союз органлари партия Марказий Комитетининг қарорини амалга ошириш юзасидан муайян ташкилий ва пропаганда ишларини олиб бормоқдалар. Аммо, умуман олганда, қарор қониқарсиз бажарилмоқда.

Баъзи шаҳар ва район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотларининг аксарият қисми ўзларининг қарордан келиб чиқадиган конкрет вазифаларини вақтида белгилаб олмадилар, сиёсий ва иқтисодий ўқувни қайта қуришга амалда киришмадилар. Уларнинг кўпчилик қисми ўқув жараёни мазмунига чуқур кириб бормаётирлар. Жойларда коммунистларга нисбатан талабчанлик йўқ, уларнинг ўз ғоявий-сиёсий билимини қандай ошираётганликлари ҳақида суҳбатлар ўтказилмаяпти, ҳисоботлари эшитилмаяпти. Натижада кўпгина тингловчилар машғулотларга изчил қатнашмаётирлар, ўз устларида мустақил ишламаяптилар, ўрганилаётган «Мамлакатни социал-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштириш — КПССнинг стратегик йўли» курси мазмунини юзаки тасаввур қиладилар.

Гарчи КПСС Марказий Комитети қарори билан ишлаб чиқариш-иқтисодий ўқувни планлаштириш ва ташкил этиш, унинг сифати ва самарадорлигини ошириш юзасидан барча ишлар министрликлар ва идоралар зиммасига юкланган бўлса-да, республика касаба союз ташкилотлари, Монтаж ва махсус қурилиш ишлари, Маҳаллий саноат министрликлари, «Узбекгидроэнергострой» бу масалани ўз вақтида муҳокама этмадилар, Давлат агросаноат комитети, «Госкомводстрой», Автомобиль йўллари қуриш ва фойдаланиш министрлиги ҳамда бошқа баъзи министрлик, идоралар қарор ёки буйруқ чиқариш ва тарқатиш билангина кифояланиб қўя қолдилар, жойларда ҳақиқий ташкилотчилик ишларини авж олдириб юбормадилар.

КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачев Марказий Комитетнинг 1988 йил февраль Пленумида сўзлаган нутқида: «...биз пропагандистларимиз, лекторларимиз, идеология ходимларимиз кўп сонли армияси олиб бораётган жуда катта фаолият натижаларига ҳали ҳам хасислик билан, кўпинча эса, камтарона баҳо бермоқдамиз. Аммо партия ғоялари, жамиятни янгилаш ғоялари уларнинг сўзлари орқали одамларнинг ақлзаковати ва қалбига сингмоқда», — деб таъкидлади. Шунга қарамай баъзи жойларда пропагандист кадрларни танлаш ва тайёрлашга ҳамон етарли эътибор берилмаяпти. Бухоро, Жиззах, Қашқадарё ва Сурхондарё областларида пропагандист кадрларнинг сифат состави ўтган йилдагига нисбатан ёмонлашди. Қорақалпоғистон АССР ва Навоий областида раҳбарларни пропагандистлик ишига жуда кам жалб этмоқдалар. Кўп областларда пропагандист кадрлар ўқуви сифатсиз ўтказилмоқда. Натижада уларнинг кўпчилик қисми назарий ва айниқса методик тайёргарликни етарли эгалламаётирлар. Кўпгина иқтисодий машғулотларнинг раҳбарлари шу кунгача ўқув программаси, методик ва кўргазмали қуроллар, тармоқ, корхона, бирлашма, колхоз ва совхозлар, уларнинг бўлинмалари молиявий-иқтисодий фаолиятининг аҳволи тўғрисидаги таҳлилий маълумотлар билан таъминланмаганлар. Пропагандистларни партия ва ҳукумат, маҳаллий органларнинг энг муҳим ҳужжатлари билан таништириб бориш йўлга қўйилмаган. Ҳамма жойда ҳам машғулотлар ўтказиш учун жиҳозланган кабинетлар, хоналар ажратилган эмас. Мактаблар, ҳунар-техника билим юртлари, техникумларнинг ўқув хоналари, саройлар, клублар ва кутубхоналардан ана шу мақсадларда суст фойдаланилмоқда.

Кўпгина меҳнат коллективларида тингловчиларнинг таклифларини ҳисобга олиш, умумлаштириш ва амалга ошириш системаси йўқ. Бу эса кишиларнинг сиёсий ва иқтисодий машғулотларга қизиқишини сусайтиради.

Гулистон, Жиззах, Қарши, Урганч, Наманган шаҳарлари ва Булунғур, Бўстонлиқ, Ғузор, Жомбой, Кегайли, Ульянов, Уйчи, Хонқа, Янгиариқ районларидаги бир қатор бошланғич партия ташкилотлари, меҳнат коллективларида сиёсий ва иқтисодий ўқувни таҳлил этиш шуни кўрсатдики, машғулотлар меҳнат коллективларининг ишлаб чиқариш, социал-иқтисодий вазифалари билан узвий боғланмай, расмий тарзда ўтказилмоқда. Кўпчилик пропагандистлар методик тайёргарлиги паст бўлгани сабабли машғулотларнинг семинар, мунозара, муаммоли вазиятни таҳлил этиш, тингловчиларнинг амалий топшириқларни бажариши каби таъсирчан формаларидан фойдаланмаяптилар. Бу эса ўқув жараёнини йўлга қўйишда расмиятчиликка олиб келяпти, тингловчиларда пассивликни вужудга келтиряпти. Нукусдаги 166-қурилиш тресги, Қашқадарё йўл қурилиши бўлимининг бир қанча бўлинмаларида машғулотлар онда-сонда ўтказилаётир, Жиззах аккумулятор заводи, Пахтакор районидаги «Оқбулоқ» совхозида эса сиёсий ва иқтисодий ўқув умуман ташкил этилмаган.

Кўпгина ишчилар, колхозчилар, бошқарувнинг қуйи ва ўрта бўғин раҳбарлари ва мутахассислари суҳбат чоғида энг оддий саволларга ҳам жавоб бера олмаганликлари бежиз эмас. Улар амалга оширилаётган қайта қуришнинг моҳияти, тўла хўжалик ҳисоби, ўз харажатини ўзи қоплаш, ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш принциплари, корхонани хўжалик юритишнинг янги шароитларига кўчириш аҳамияти, Давлат корхоналари (бирлашмалари) тўғрисидаги СССР Қонуни мазмуни тўғрисида ҳатто тасаввурга ҳам эга эмаслар.

Буларнинг ҳаммаси баъзи область, шаҳар ва район партия комитетлари сусткашлик ва фаолиятсизликка йўл очиб бераётганликларини, КПСС Марказий Комитетининг меҳнаткашларнинг сиёсий ўқуви ва ишлаб чиқариш-иқтисодий таълимга партиявий раҳбарликни тубдан яхшилаш тўғрисидаги талабларидан етарли хулоса чиқариб олмаганликларини кўрсатади. Айрим партия комитетларининг тармоқ бўлимлари ўзлари раҳбарлик қилаётган соҳаларда иқтисодий ўқувнинг боришини амалда назорат қилмаётирлар, бу ерда иқтисодий ўқув аввалги пайтлардаги сингари сиёсий маориф уйлари ва кабинетлари ходимларига топшириб қўйилган.

Республикадаги айрим министрликлар ва идоралар, уларнинг жойлардаги бўлинмалари, хўжалик раҳбарлари, касаба союз ташкилотлари тайёрга айёрлик иллатларидан қутула олмаяптилар, меҳаткашларнинг ишлаб чиқариш-иқтисодий таълими билан чинакамига шуғулланмаётирлар. Иқтисодий ўқувни амалга оширишда халқ депутатлари маҳаллий Советлари ижроия комитетларининг мувофиқлаштирувчилик роли кўринмаяпти. Баъзи область, шаҳар ва район партия комитетларининг пропаганда ва агитация бўлимлари, сиёсий маориф уйлари ва кабинетлари иқтисодий ўқувни методик жиҳатдан таъминлашда уларга етарли ёрдам бермаётирлар.

Жамият ҳаётини ҳар томонлама қайта қуриш манфаатлари меҳнаткашларнинг сиёсий ва иқтисодий ўқуви ташкилотчилари ва пропагандистларидан ҳар бир машғулотнинг ташкилий даражаси ва сифатини узил-кесил оширишни талаб қилмоқда. Токи, бу иш тингловчиларга жадаллаштириш ва интенсивлаштиришнинг конкрет вазифаларини моҳирлик билан, муваффақиятли ҳал этишга, давлат планларини бажаришга, партия XXVII съезди, КПСС Марказий Комитетининг шундан кейинги Пленумлари қарорларини изчил амалга оширишга ёрдам берсин.

БУТУНИТТИФОҚ XIX ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯСИ ШАРАФИГА

КЎКЛАМ — МЕҲНАТ БИЛАН КЎРКАМ

Қумқўрғон районидаги Ю. А. Гагарин номли давлат наслчилик заводи чўпонлари қўзилатиш мавсумига яхши тайёргарлик кўришди. Қўйлар тўйимли озуқалар билан боқилди. Хўжаликда план бўйича ҳар юз совлиқдан 98 тадан қўзи олиниши керак. Қўйчивонлар бу кўрсаткични янада кўпайтиришни мўлжаллашмоқда. Шу кунларда хўжаликда қўзилатиш мавсуми бошланиб кетди.

Наслчилик заводининг асосий даромади рангли қоракўл терилардан келади. Бугунги кунда бу ерда қоракўлнинг тўққиз хил нави етиштирилмоқда. Уларнинг иккитаси — «Қаҳрабо» ва «Оқ олтин» халқаро бозорда тан олинган.

Суратда: бўш чўпон, қўйчилик ветерани К. Худоёров. У қирқ йилдан бери чўпонлик қилмоқда.

И. Хўжаев фотоси (ЎзТАГ).

Хўжалик ҳисоби йўлидан

● Ҳазорасп этакларида Карл Маркс номли колхоз меҳнаткашлари илгари қўлланилмаган агротехника усулидан фойдалана бошладилар. Қўш ярусли плуглар ўрнатилган тракторлар далага чиқди.

Хўжалик ҳисобига ўтишга тайёргарлик деҳқонларни янгиликни жорий этишга мажбур қилди. Сўнгги йилларда пахта ва бошқа экинлар ҳосилдорлиги камайиб кетди. Мутахассислар ўтган йиллардаги ишларни таҳлил қилиб, технологияни такомиллаштириш, деҳқончилик маданиятини ошириш зарур, деган хулосага келдилар.

Резервларни қидириш ишига колхоз агротехника хизмати билан биргаликда инженерлар ҳам қўшилдилар. Улар қўш ярусли плугларни такомиллаштирдилар. Ерларни бундай плуглар билан ҳайдаш чоғида тупроқ структураси, унинг аэрацияси яхшиланибгина қолмай, бегона ўтлар уруғи жуда чуқурликда қолиб кетади.

Колхозда бошқа кўпгина янгиликлар ҳам қўлланилмоқда. Далалар йириклаштирилди, қўшимча зовурлар қазилмоқда, сувчилар иши янгича ташкил этилди, эндиликда уларнинг меҳнатига пировард натижа — шўр ювиш сифатига қараб баҳо берилади.

Деҳқон мададкорлари

● Термиз авиакорхонаси учувчилари кузги ғалла экинларини озиқлантиришни авж олдириб юбордилар.

Қўриқ Ленин йўли ва Гагарин районлари хўжаликларининг кўп участкаларидаги ғалла майдонларига минерал ўғит сепиб бўлинди. Қумқўрғон районига юборилган самолётларнинг экипажлари ҳам ишга тайёр бўлиб туришибди. Март ойининг охирига қадар область хўжаликларида кузги ғалла экилган 15 минг гектар ерга самолёт ёрдамида ўғит сочилади.

Термиз авиаторлари йилни муваффақиятли бошладилар. Улар қўшни Қашқадарё областида беш минг гектардан кўпроқ майдондаги ғаллага ўғит солдилар. Экипажларнинг бир қисми ҳозир Ростов областига учиб кетди. У ерда ўзбекистонлик учувчилар далаларга ўғит сочишда деҳқонларга ёрдам берадилар. Сурхондарёдаги ишлар бажарилгандан кейин яна ўнта АН-2 самолёти Ульяново областига жўнатилади.

Кўчма цехлар кўпаяди

● Андижон консерва заводининг рационализаторлари билан область агросаноат комитетининг мутахассислари яратган кичик кўчма цех боғ ва полиз маҳсулотларини томорқа участкалари ёнгинасига келиб консерва қилиб боради.

Рационализатор ва мутахассислар ишлаган лойиҳага мувофиқ Ленин район ремонт-ишлаб чиқариш корхонасининг ходимлари сабзавот ва мевани консерва қиладиган машина-ускуналарни «Колхида» автомобили шассисига монтаж қилдилар. Банкаларни ва хом ашёни ювадиган ванналар, маҳсулотни стериллайдиган герметик қозон ўрнатилди. Цехда тўрт нафар оператор ишлайди ва бир сменада қарийб 2 тонна хом ашёни консерва қилиб чиқариб беради.

Ҳар бир банкани тайёрлаб бериш буюртмачига атиги 15 тийинга тушади ва бундан завод ҳам, буюртмачи ҳам наф кўради.

— Бу йил яна 15 та кўчма цехни монтаж қилмоқчимиз, — дейди Андижон область агросаноат комитетининг раиси Н. Турсунов. —Областдаги ҳамма районлар ва кичик шаҳарлар аҳолиси хизматини адо этмоқчимиз.

Ҳамма учун фойдали

● Янгиқўрғон районидаги Киров номли совхозда пахта майдонлари уч баравар қисқартирилди. Эндиликда атиги 500 гектар ерда пахта, қолган майдонларда эса сабзавот етиштирилади. Картошка экиш учунгина салкам 700 гектар ер тайёрлаб қўйилди.

Совхоз экономикани қайта қурар экан, сабзавотчиликни ўз ишининг асосий йўналиши қилиб белгилаб олди. Бундан ташқари, кўп миқдорда дон, мева-чева етиштириш ҳам режалаштирилди.

— Табиатнинг ўзи жанубий Тянь-Шань этакларида сабзавот айниқса картошка етиштириш учун қулай шароит вужудга келтирган, — дейди хўжаликнинг бош агрономи Х. Сайдалиев. — Илгарилари биздан фақат пахтани талаб қилишарди, озиқ-овқат маҳсулотлари етиштириш эса аслида йўққа чиқарилган эди: ўн йиллар давомида картошка етиштириш хусусида тўпланган тажриба унутилаёзди. Ҳолбуки, бизнинг тупроқ-иқлим шароитида ҳам баҳорги, ҳам кузги картошка етиштириш мумкин.

Хўжалик меҳнатчилари баҳорни пухта тайёргарлик билан кутиб олдилар: экинзорлар тайёрлаб қўйилган,

(ЎзТАГ).

АГРОСАНОАТ ХАБАРЛАРИ

СИРДАРЁ:

БАРАВЖ НИҲОЛЛАР

● Ўтган йили Ховос районидаги «Дружба» совхози деҳқонлари 508 гектар майдонга ҳар хил экинлар экишди. Шундан 342 гектар ерга арпа сепилган эди. Ҳозир экин барқ уриб ўсмоқда. Айниқса, Б. Пўлатов бошлиқ бригада майдонларида арпа майсалари кўзни қувонтиради.

Совхознинг К. Тошмаматов бошлиқ бригадасида эса 15 гектар майдонда рапс ўстирилмоқда. Бу озуқа экини кун сайин яшнамоқда. Ҳадемай бу витаминли ўт ўрилиб, совхоз фермасига ташиб келтирилади.

ПИЛЛАКОРЛАР МАВСУМГА ШАЙЛАНМОҚДАЛАР

● Сирдарёлик пиллакорларнинг бир ҳафталик ўқуви якунланди. Улар янги мавсум олдидан илғорларнинг тажрибаларини ўргандилар, ўтган йилги иш якунларини таҳлил этдилар.

Пилла қуритиш идораларининг директорлари, бухгалтерлари ва бошқа мутахассислари бир ҳафта давомида область пиллачилик ишлаб чиқариш бирлашмасида лекция ва суҳбатларни тингладилар. Хўжалик ҳисоби ва оила пудрати масалалари хусусида фикр алмашилди.

Шу кунларда мавсумга тайёргарлик ишлари авж олдириляпти. Тутзорларга ишлов берилмоқда. Сирдарёлик пиллакорлар бу йил Ватанга 430 тонна «кумуш тола» армуғон этишга қарор қилганлар.

СТАРТ ЧИЗИҒИДА

● «Малик» совхози механизаторлари Сирдарё районида биринчи бўлиб техникани старт чизиғига келтириб қўйган эдилар. Сифатли ремонтдан чиққан техника дала бошида синовдан ўтказилди.

— Бутун иш техника гарданида, — дейди совхоз бош инженери С. Туғалов. — Механизаторларимиз ўз зиммаларидаги масъулиятни чуқур ҳис қиладилар. Шунинг учун ҳам ремонтга эрта киришиб, уни сифатли туғалладик. Мавжуд 27 та ҳайдов трактори, 38 та культиватор, 30 та чигит экиш сеялкаси ва бошқа агрегатлар дала бошига олиб чиқилди. Механизаторларнинг мақсади баҳорги ишларни юқори савияда, оби-тобида ўтказишга қаратилган.

Ҳ. ХАЛИЛОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюросида

КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси 3 мартдаги мажлисида Давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисидаги СССР Қонуни кучга киргандан кейин корхоналарнинг фаолияти масалаларини муҳокама қилди. Иқтисодий ислоҳотнинг дастлабки одимлариёқ кўпгина меҳнат коллективлари ишини кучайтириб юборганлиги таъкидлаб ўтилди. Меҳнаткашларнинг ташаббуси ва омилкорлиги ошиб бормоқда, хўжалик юритишнинг иқтисодий методларидан тобора кенгроқ фойдаланилмоқда. Тўла хўжалик ҳисобига ўтиш шу йилнинг дастлабки икки ойи планини муваффақиятли бажаришга кўмаклашди.

Шу билан бирга мажлисда КПСС Марказий Комитети 1987 йил июнь Пленумининг планлаштиришда корхоналарнинг ролини ошириш ҳамда уларнинг фаолиятини истеъмолчилар талабларига мувофиқлаштиришга доир йўл-йўриқлари кўп ҳолларда амалга оширилмаганлиги таъкидланди. Бунга фақат бошқаришнинг мунтазам системасига ўтиш даврининг ўзига хос хусусиятларигина эмас, шу билан бирга марказда ва жойларда ишларни ташкил этишдаги бевосита нуқсонлар ҳам сабаб бўлди.

СССР Госплани 1988 йил учун давлат буюртмалари системасига зарур раҳбарликни таъминлай олмади, бу эса маҳсулот турларини, шартнома тузиш учун шерикларни танлаб олишда корхоналар мустақиллигини чеклашга олиб келди. Моддий-техника таъминотидаги камчиликлар корхоналарнинг ташаббуси ривожланишига жиддий тўсиқ бўлмоқда. СССР Госснаби ва унинг жойлардаги органлари долзарб масалаларни суст ҳал этмоқдалар. СССР Молия министрлиги маҳаллий молия органлари ишини секинлик билан қайта қурмоқда. Банклар корхоналарга кредит-расчет ва касса хизмати кўрсатишда узилишларга йўл қўйдилар. Кўпгина министрликлар ўз иш услуби ва методларини қайта қура олмадилар, янги шароитда ишлашда ишлаб чиқариш ички хўжалик ҳисобини жорий этиш юзасидан корхоналарга дуруст амалий ёрдам бермадилар.

СССР Госпланига, министрликлар ва идораларга, маҳаллий бошқарув органларига Давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисидаги СССР Қонуни бажарилишига қатъий риоя этиш, корхоналар ташаббуси ва мустақиллигини ривожлантириш, хўжалик ҳисоби муносабатларини кенг жорий этиш, давлат ва меҳнат коллективлари манфаатларини қўшиб олиб бориш учун зарур шарт-шароит яратиш таклиф этилди.

Сиёсий бюро жойлардаги партия органлари олдига бошқаришнинг маъмурий-буйруқбозлик методларини тугатиш, энг аввало меҳнат коллективларига, жамоат ташкилотларига таяниб, экономикага раҳбарлик қилишнинг сиёсий методларига дадилроқ ўтиш вазифасини қўйди.

Мажлисда ўртача ва камроқ олислик ракеталарини тугатиш тўғрисида СССР билан АҚШ ўртасида Шартнома тузилганлиги муносабати билан инспекция фаолиятини ташкил этиш ва амалга ошириш билан боғлиқ бўлган чора-тадбирлар муҳокама қилинди. Шартнома кучга киргандан кейин Совет томонининг шу шартномага мувофиқ ўз зиммасига олган мажбуриятларини бажаришга тайёргарлигига оид бир қанча конкрет масалалар кўриб чиқилди.

Сиёсий бюро А. А. Громиконинг Венгрия Халқ Республикасига расмий дўстлик визити якунларини маъқуллади. КПСС билан ВСИП, СССР билан ВХР Совет — Венгрия муносабатларининг ҳамда халқаро сиёсатнинг долзарб масалаларига бир хил ёндашаётганлиги мамнуният билан таъкидлаб ўтилди. Будапештда самимийлик ва ўртоқларча ҳамжиҳатлик муҳитида ўтган учрашувлар ва суҳбатлар иккала томон Совет Иттифоқи билан Венгрия ўртасидаги дўстлик муносабатлари ва ҳар томонлама ҳамкорликни муттасил ривожлантиришга ҳар иккала томоннинг интилаётганини намойиш қилди. СССРдаги қайта қуриш жараёни билан социалистик Венгрия мақсадларининг ҳамоҳанглиги Совет — Венгрия алоқаларини ҳар томонлама ривожлантириш учун янги имкониятлар очиб бериши таъкидланди.

КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси Коммунистик партия билан Совет давлати ички ва ташқи сиёсатининг бошқа баъзи масалалари юзасидан ҳам қарорлар қабул қилди.

РЕСПУБЛИКА МЕҲНАТ РЕСУРСЛАРИДАН ОҚИЛОНА ФОЙДАЛАНИШ КОМИССИЯСИДА

Республика меҳнат ресурсларидан оқилона фойдаланиш комиссиясининг Тошкентда бўлиб ўтган навбатдаги мажлисида республикадаги демографик вазиятнинг аҳволи кўриб чиқилди. Мажлисда КПСС билан Совет давлати ўтказиб келаётган актив демографик сиёсат умрни узайтиришга, аҳолининг меҳнат активлигини оширишга, оилани мустаҳкамлашга, ёш авлодни тарбиялаш учун анча қулай шарт-шароитларни вужудга келтиришга, оналикни аёлларнинг меҳнат ва жамоат фаолиятида актив қатнашуви билан уйғунлаштиришга ҳар томонлама кўмаклашаётганлиги таъкидланди. Болали оилаларга ва ёш оилаларга давлатнинг ёрдами муттасил кенгайтирилиб, такомиллаштирилмоқда.

Шу билан бирга, кейинги йилларда республикада маҳаллий хусусиятларни эътиборга олиб, демографик сиёсатни амалга оширишга эътибор сусайтириб юборилганлиги қайд этиб ўтилди. Бу ҳол демографик вазият кескинлашувига, социал-иқтисодий ривожланиш проблемаларининг мураккаблашувига олиб келди. Аҳолининг ўсиш суръатлари умумиттифоқ кўрсаткичидан уч баравардан зиёд ошади. Лекин болалар ўлими ҳамон юқори даражада қолмоқда, бунга тез-тез туғиш натижасида аёл организмининг заифлашуви сабаб бўлмоқда. Аҳоли сони билан бировлар қарамоғидаги кишилар сони ўртасидаги, шунингдек ижтимоий ишлаб чиқаришнинг паст даражаси билан социал неъматларга бўлган эҳтиёжлар ва уларни қондиришнинг реал имкониятлари ўртасидаги тафовутлар тобора яққолроқ намоён бўлмоқда. Ер, сув ресурслари, атроф муҳитни муҳофаза қилиш, транспорт, муаммоларининг, Озиқ-овқат, Уй-жой программалари ҳамда бошқа социал программаларни ҳал этиш муаммоларининг кучайганлиги муайян даражада демографик вазифалар билан боғланган.

Бундай вазият халқ фаровонлигини ошириш, хизмат тармоқларини ва биринчи навбатда, соғлиқни сақлаш, уй-жой-коммунал хўжалиги, аҳолига маиший хизмат кўрсатиш, халқ маорифи тармоқларини кенг ривожлантириш учун зарур иқтисодий ҳамда социал шарт-шароитларни вужудга келтириш мақсадида яна ҳам зўр ғайрат билан меҳнат қилишни тақозо этади. Меҳнатга қобилиятли аҳолининг қўшимча қисмини мазкур тармоқларга жалб этиш унинг иш билан банд бўлиш даражасини ҳам ошириш имконини беради. Халқ хўжалигини комплекс ривожлантириш билан бир қаторда регионда демографик сиёсатни янада такомиллаштиришга доир чора-тадбирларни кечиктирмай ишлаб чиқиш кераклиги белгилаб қўйилди. Бундай демографик сиёсат энг маъқул тарздаги оилани шакллантиришга, оила ўзини оқилона планлаштиришига аҳолининг турмуш маданиятини юксалтиришга доир аниқ мақсад йўлидаги ту шунтирув ишларини оли боришга кенг жамоатчилик ни жалб қилишга қаратил ган.

Комиссия Ўзбекистон СС Госпланига, Ўзбекистон СС Фанлар академиясига, рес публика Меҳнат ва социа масалалар давлат комитет га тегишли министрликла ҳамда идораларнинг ишти рокида республикада дем график вазиятни яхшила га доир комплекс програ ма лойиҳасини тайёрлашн унда иқтисодий, социал маърифий соҳалардаги з рур чора-тадбирларни кўз тутишни топширди. Респу лика меҳнат ресурсларид оқилона фойдаланишга до бошқа баъзи масалалар ҳ кўриб чиқилди.

Паррандабоқарлар зафари

Қизилтепа районидаги «Ўзбекистон» колхози паррандабоқарлари тухум тайёрлаш биринчи квартал планини ортиғи билан бажардилар. Пландаги 11 минг дона ўрнига 12 минг дона тухум топширилди. А пайтда колхозда 700 б товуқ яхши парвариш қил моқда. М. Латипова, Ҳ. Са мов оилавий звенолари кўп линка ибрат бўлишяпти. П рандабоқарлар квартал ох гача планга қўшимча яна неча минг дона тухум сот га аҳд қилишди.

Р. НЕЪМАТО

ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМ — БИЗНИНГ БАЙРОҒИМИЗ

Эркин ЮСУПОВ,
СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси

ЎЗБЕК халқининг қадимги мақолларидан бирида шундай дейилади: «Кўрдингизми, қил ўзи кўп майдадир, биргалашиб арқон бўлса фил бойланур». Халқнинг минг йиллик тажрибасидан ўтган ва амалий ҳаётда исботланган бу мақолда кишилар, халқлар ўртасидаги бирлик, ҳамжиҳатлик, дўстлик ва унинг куч-қудрати ҳақида сўз боради. Агар биз инсоният тарихига назар ташлар эканмиз, дўстлик, биродарлик ва ҳамжиҳатлик ҳамма вақт ҳам ижтимоий-иқтисодий ва маънавий камолотга йўл очиб берганини, дўстлик туфайлигина тараққиётнинг кўп масалалари оқилона ва одилона ҳал қилинганини кўрамиз. Шунинг учун ҳам кишилар, халқлар орасидаги дўстликни куйлаш, уни мустаҳкамлаш учун курашиш кўпгина донишманд олимлар ва мутафаккирларнинг асосий эътиқоди, ҳаётининг мақсади бўлиб келган.

Ўрта Осиё халқлари ҳам узоқ асрлар давомида бир-бирига яқин бўлган территорияда яшаб келдилар, меҳнаткаш омма ўртасида дўстлик ажнабий босқинчилар ва маҳаллий эксплуататорларга қарши курашларга асос бўлди, иқтисодий-ижтимоий муносабатлар юксалишига, маънавий маданиятларнинг бойишига имкон яратди.

XIX аср охирларига келиб, ижтимоий-иқтисодий ва маънавий тараққиётимизга энг катта таъсир қилган омиллардан бири рус халқи билан яқинлашиш бўлди. Бунинг натижасида эса ижтимоий-иқтисодий ва маънавий ҳаётнинг ҳамма соҳалари бир қадар ривожланди. Илғор рус олимлари ва революционерлари, Россиянинг жафокаш меҳнаткашлари икки ёқлама зулм асоратига тушиб қолган Ўрта Осиё халқларининг тақдири масаласини асло диққат-эътибордан четда қолдирмадилар. Асримизнинг бошида Ўрта Осиёда яшаган рус маърифатпарварлари «ўзбек меҳнаткашлари Россия империясидаги ҳалол ва энг меҳнатсевар кишилардандир», деб айтган эдилар. Ўрта Осиёга сургун қилинган рус революционерлари ҳам маҳаллий миллатлар меҳнаткашлари билан яқинлашишга катта эътибор бердилар, уларнинг миллий онги, ижтимоий-сиёсий қарашларининг юксалишига бевосита таъсир кўрсатдилар. Ана шу даврлардан бошлабоқ Ўрта Осиё халқларининг тақдири масаласи В. И. Ленин ташкил этган Коммунистик партиянинг стратегия ва тактикасида катта ўрин олиб келди. Оқибатда маҳаллий меҳнаткаш омманинг феодализм ва мустамлакачилик зулмига қарши олиб бораётган кураши Россия ишчиларининг капитализмга қарши қаратилган синфий кураши билан яқинлашди ва бирлашиб кетди. Пировардида эса бу яқинлик турли халқларнинг меҳнаткашлари ўртасида дўстлик ришталари билан боғланиб кетиб, Улуғ Октябрь социалистик революцияси мамлакатимизнинг марказий ва четдаги районларида деярли бир вақтда ғалаба қилишига олиб келди.

Ўрта Осиё халқларининг Фурқат, Муқимий, Завқий, Абай, Ч. Валихонов, И. Олтинсарин, Тўхтағул, Аҳмад Дониш, Ҳамза, С. Айний сингари илғор маърифатпарвар олимлари ва ёзувчилари рус халқи билан дўстликка ва унинг маҳаллий миллатларнинг тақдирида ўйнаган ролига жуда юксак баҳо бердилар.

Улуғ Октябрь ғалабасидан кейин В. И. Ленин ва Коммунистик партия мамлакатимиз халқлари ўртасидаги дўстлик, ишонч, бирдамлик ва ҳамкорликнинг юксалишига катта эътибор бердилар, шу дўстликни мустаҳкамлаш йўли билангина социализм ғалабасини таъминлаш, ўтмишда қолоқ бўлган халқларнинг ҳар томонлама камолотига имкон яратиб бериш мумкинлигини кўрсатдилар. Совет давлати ташкил топган биринчи кунлардаёқ қабул қилинган «Россия халқлари ҳуқуқлари декларацияси», В. И. Лениннинг «Туркистондаги коммунист ўртоқларга» хати турли халқлар ва миллатлар ўртасида инсоният тарихида мисли кўрилмаган тенглик, тенг ҳуқуқлилик, дўстлик ва ҳамкорликка асосланган янгича муносабатлар шаклланишига замин яратган тарихий ҳужжатлар бўлди. В. И. Ленин Туркистондаги маҳаллий партия ва совет ташкилотларига ёрдам кўрсатиш мақсадида юборилаётган коммунистлар олдига Совет давлатининг миллий сиёсатини сўз билан эмас, балки амалий ишлар билан исботлаш сингари вазифалар қўйган эди. Ҳақиқатда ҳам Туркистонда Совет ҳокимиятини ҳимоя қилиш ва мустаҳкамлаш учун кураш олиб бориш жараёнида рус, украин ва бошқа халқларнинг вакиллари озмунча қурбонлар бермади. Социализм пойдеворини яратиш, маданий революцияни амалга ошириш жараёнида рус ишчилари, зиёлилари кўрсатган олижаноб ёрдамни унутишга ёки камситишга ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ. Ана шу мураккаб даврлар СССР халқлари орасидаги дўстликни мустаҳкамлашда катта аҳамиятга эга бўлган босқич бўлди, рус халқининг инсонпарварлиги, меҳнатсеварлиги, қалби ва дўстликка бўлган садоқатини амалда исботлади.

30-йилларда юзага келган шахсга сиғиниш, субъективизм тараққиётимизга тўсқинлик қилди, социализмнинг имконияти ва афзалликларидан тўла фойдаланишга имкон бермади. Бу даврдаги социалистик қонунчиликнинг бузилиши, социал адолат ғояларига амал қилмасликдан барча халқлар, биринчи навбатда рус халқи кўп азоб чекди. Рус халқи мамлакатимизда энг кўп сонли миллат бўлиб, бирдан бир имтиёзи — социализм ғалабаларини ҳимоя қилиш учун, янги жамият пойдеворини барпо этиш ва мустаҳкамлаш учун олиб борилган курашда биринчи сафда бориш эди.

ПАРТИЯМИЗНИНГ XXVII съезди мамлакатимиз тараққиётида янги даврни очиб берди. Бу даврнинг моҳияти — ўтмишда йўл қўйилган камчиликларни ленинча принципиаллик билан очиб ташлаш, қайта қуриш ва жадаллаштириш орқали жамиятимизда мавжуд бўлган барча имкониятлар ва афзалликлардан оқилона ва одилона фойдаланишдир. КПССнинг XXVII съездидан сўнг ўтган икки йил давомида олиб борилаётган қайта қуриш ва жадаллаштириш сиёсати мамлакатимизда яшовчи барча халқлар манфаатларига тўла мос келганлиги, уларнинг иқтисодий-ижтимоий ва маданий тараққиётига янги имкониятлар очиб берилганини кўрсатмоқда. КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачев Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 70 йиллигига бағишланган тантанали мажлисда сўзлаган нутқида қайта қуриш ва жадаллаштириш миллий муносабатларни янада такомиллаштириш вазифасини ҳам ўз ичига олишини кўрсатиб берди.

Миллий муносабатларни такомиллаштириш ниҳоятда масъул ва мураккаб, ҳеч қачон эътибордан четда қолиши мумкин бўлмаган масаладир. Бизнинг жамиятимизда миллатлар ўзларига хос бўлган миллий хусусиятларини тўла сақлаган ва ривожлантирган ҳолда узоқ вақтлар давомида сақланиб қолади. Бинобарин, КПССнинг бу борадаги сиёсати бир томондан социалистик миллатларнинг яқинлашишини тезлаштириш, уларнинг иқтисодий, ижтимоий ва маданий ҳаётидаги бирлик ва яқинликни мустаҳкамлаш бўлса, иккинчи томондан, ҳар бир миллатнинг манфаатига, миллий тили ва маданияти юксалишига ҳам доим эътибор бериб боришдир. Кўпмиллатли совет халқининг шаклланиши миллатлар ўртасидаги бирлик ва миллий хусусиятлар ривожланишига янги имкониятлар очиб беради. Ҳозирги даврда амалга оширилаётган миллий сиёсатни В. И. Ленин асослаб берган тенглик ва тенгҳуқуқлилик, ҳамкорлик ғояларининг оқилона ва одилона давоми деб қарамоқ керак.

КПСС XXVII съездидан кейин социалистик демократия принципларига тўла риоя қилиш, ошкоралик сиёсатини амалга ошириш масалаларига ҳам катта эътибор берилмоқда. Жамиятимиз олдига қўйилган улуғвор вазифаларни, уларни рўёбга чиқаришни ошкораликсиз ва демократиясиз тасаввур қилиб бўлмайди.

Ошкоралик ва демократия сиёсати ҳар ким ўз билган ишини қилади, деган тахлитдаги анархиянинг ифодаси эмас. Бу вазифаларнинг моҳиятини билиш ва тушуниш, уни ҳаётга жорий қилиш учун фақат истакнинг ўзигина етмайди. Бу борада ҳар бир кишидан юксак маданият, ғоявий-сиёсий эътиқод, тараққиёт истиқболларини тўғри тушуниш қобилияти ҳам талаб қилинади. Совет кишилари бу масалада ўзларининг шахсий ва миллий манфаатларини эмас, балки бутун мамлакатимиз халқларининг бир-бири билан яхлит боғланиб кетган умумий манфаатларини, халқларимиз ўртасидаги ишонч, дўстлик муносабатларини мустаҳкамлаш вазифаларини биринчи ўринга қўйишлари керак. Биз ўзбек халқининг тараққиёти ва тақдирини социалистик жамият келажаги, мамлакатимизнинг барча халқлари истиқболлари билан бирликда қарамоғимиз керак. Бу муҳим ижтимоий-сиёсий масалага ёндашишда бирёқламаликка йўл қўйиш, бизга ёт бўлган ғоялар таъсирига берилиш асло мумкин эмас.

Жамиятимиз тараққиётида содир бўлган нуқсонлар ва хатолар тўғрисида гапирганимизда улуғвор ютуқларимизни сояда қолдириб бўлмайди. Биз қандай ютуқларга эришганимизни оддий рақамлар орқалигина эмас, балки ўзбек халқининг бундан 70 йил муқаддам бўлган ҳолати билан ҳозирги тараққиётини таққослаб кўргандагина тўлароқ тасаввур қила оламиз. «Олдингдан оққан сувнинг қадри йўқ», дегандек сиёсий ва ғоявий жиҳатдан заиф бўлган баъзи кишилар бу ютуқларимизни тўла тасаввур қила олмайди, ўтмишдаги салбий ҳолатларни бўрттириб кўрсатиб, улкан ғалабаларимизни камситишга уринмоқдалар. Мен сўнгги йилларда кўпгина хорижий Шарқ мамлакатларида бўлиб, ўзбек халқи эришган бахт ва саодатни аниқ таққослаш имконига эга бўлдим. Ютуқларимиз қанчалик улкан эканлигини тўлароқ тасаввур қила олдим. Яқиндагина бизга дўст бўлган мамлакат — Ҳиндистоннинг Калькутта ва Бомбей сингари шаҳарларида бўлиб, тасаввур қилиб бўлмайдиган қийинчиликларни кўрдим. Ўша жойларда умр бўйи бошпанасиз бўлган, бир марта ҳам қорни тўйиб овқат емаган миллион-миллион кишилар бор, деб айтсам баъзилар ишонмаслиги ҳам мумкин.

Бутун мамлакатимиз, жумладан Совет Ўзбекистонининг ҳозирги ҳолати, истиқболлари ҳақида ноўрин ҳиссиётлар таъсирига берилмасдан ақл ва виждон, донолик, партиявий принципиаллик билан жиддий ўйлаб кўрадиган вақт келди. Афсуски, айрим кишилар ҳозирги вазиятдан баъзан нотўғри хулосаларга келадилар, партиянинг социал-иқтисодий сиёсатини нотўғри талқин қилишдан иборат бўлган фикрларни олдинга сурмоқдалар.

Сўнгги вақтларда республика партия ташкилоти ва ҳукумати КПСС Марказий Комитети кўрсатган жуда катта ёрдамга таяниб Ўзбекистоннинг истиқболи билан боғлиқ бўлган кўпгина масалаларни дадил ҳал қилиш йўлига кирдилар. Бу вазифаларни тўғри тушунмоғимиз, уларни амалга оширишга бутун билимимиз, кучимизни тўла сафарбар қилмоғимиз зарур.

БАЪЗИ нотўғри талқинларга сабаб бўлаётган масала республикамиздаги ҳозирги демографик вазиятдир. Ҳеч ким ҳеч қаерда Ўзбекистондаги демографик жараённи маъмурий йўл билан чеклаб қўйиш вазифасини кун тартибига қўяётгани йўқ. Бу борадаги шов-шувлар баъзан масаланинг моҳиятини тушунмасликдир, баъзан эса — очиқ иғвогарликдир. Кўп фарзандли оилалар жамиятимизда доим ҳурматда бўлган, бундан кейин ҳам шундай бўлади. Лекин бу орада узоқ истиқболни ўйлаб оқилона, донолик билан ҳал этилиши керак бўлган вазифалар борки, уларни эътибордан четда қолдириб бўлмайди. «Сўнгги пушаймон ўзингга душман» дегандек, вақт ўтгандан кейин юзага келган қийинчилик ҳақида айюҳаннос солишнинг фойдаси кам бўлади. Ҳозирги кунда республика аҳолиси 20 миллион кишига яқинлашди. Бизни тўйдирадиган ва кийинтирадиган суғориладиган экин майдонлари 2000-йилга бориб жон бошига 0,13 гектардан тўғри келади. Ҳаётнинг асосий манбаларидан бири бўлган сувдан фойдаланиш имкониятлари ҳам чекланган. Асримизнинг охирига бориб маҳаллий сув ресурсларидан фойдаланиб аҳолини озиқ-овқат билан таъминлаш масаласи ҳам чегараланади. 2000 йилга бориб республика аҳолиси 28 миллионга, 2010 йилга бориб эса 34 миллионга етади. Ундан кейин аҳоли ўсиш суръатлари яна ҳам давом этиб бораверади. Ахир кишилар дунёга фақат яшаш, кун кўриш учун келмайди. Инсоннинг ҳаёти тўла мазмунли бўлмоғи, унинг моддий ва маънавий эҳтиёжлари тўла қондирилмоғи керак. Инсон моддий фаровонлигини, ижтимоий ва маданий эҳтиёжларини тўла қондиришни жамиятимиз ўз олдидаги биринчи вазифа деб кун тартибига қўймоқда. Жамият ривожланиши фан ва техника ўсиши билан боғлиқ экан, келажак истиқболларини аҳолининг сони эмас, балки сифати белгилайди. Бу масала ҳақида ҳам ҳозирданоқ жиддий ўйлаш керак. Ундан ташқари, оналар ва болалар саломатлиги ҳақида ғамхўрлик қилиш ҳам жамият олдидаги муҳим масаладир. Кўп фарзанд кўриш оила учун бахт, албатта. Лекин дунёга келаётган ёш авлодни тарбиялаш, нормал овқатлантириш ва кийинтириш, жамият тараққиётига мос келадиган билимлар бериш вазифаси ҳам эътибордан четда қолмаслиги керак. Айрим кўп фарзандли оилаларда бутун топилган даромад болаларга, тўйларга сарфланади-ю, ота-онанинг ўзи эса уй-жой шароитларини яхшилаш, яхши кийиниш, ўз вақтида дам олиш имконига эга бўлмайди. Ҳозирги кундаги асосий вазифа биринчи навбатда ёшлар учун ҳам, ота-оналар учун ҳам яхши, фаровон, соғ-саломат турмуш кечириш истиқболларини ўйлашдир. Бола туғиш ёшида бўлган ўзбек аёлларининг камқонлик касалига мубтало бўлиши, ёш болаларнинг ўлими, мажруҳлар туғилишининг кўпайиб бораётгани тўғрисида ҳам ўйлаш керак.

КПСС ва Совет ҳукумати ҳар бир оилани алоҳида уй-жой билан таъминлаш масаласига катта эътибор бермоқда. Бу масалани ҳал қилиш йўлларидан бири индивидуал уй-жой қурилишини жадаллаштиришдир. Андижон областида индивидуал уй-жой қурилиши учун бўлган талабни қондириш учун қўшимча бир неча минг гектарлаб экин майдонини ажратиб бериш керак. Бу ҳолда яна 50 йиллардан кейин область территориясидаги ерларнинг деярли асосий қисми индивидуал уй-жойлар билан банд бўлиши мумкин. Республикамизда меҳнат қобилиятига эга бўлган кишиларни иш билан таъминлаш масаласи ҳам катта аҳамият касб этмоқда. Ҳозир Ўзбекистонда меҳнат қобилиятига эга бўлиб ҳеч қаерда ишламайдиганлар сони 500—600 минг кишини ташкил этади. Ишлаб чиқаришда хўжалик ҳисоби жорий этилиши, оила ва бригада пудратига кенг йўл очилиши саноат ва қишлоқ хўжалигида ишчи кучига бўлган эҳтиёжнинг яна ҳам камайишига олиб боради. Бу масалани ҳал қилиш учун мавжуд қувватлардан тўла фойдаланиш, корхоналарда кўп сменали ишни ташкил этиш, колхоз ва совхозларни кўп тармоқли хўжаликларга айлантириш, кооперативлар, индивидуал меҳнат фаолиятига кенг йўл очиш масалаларига катта эътибор берилмоқда. Истиқболда республикамизда йирик замонавий машинасозлик корхоналари барпо этилади. Республикамиздаги табиий бойликлардан максимал фойдаланиш, саноатнинг турли соҳаларида тайёр маҳсулот ишлаб чиқаришга ўтиш ҳам янги қўшимча иш жойларини яратишга олиб боради. Бу масаланинг моҳиятини тушунишда асло миллий худбинликка йўл қўйиб бўлмайди. Бугунги тор манфаатлар чегарасида қолиб, келажак истиқболни ўйламаслик ҳам ноўриндир. Бу мураккаб масалаларни ҳал қилишда келажак авлодлар истиқболини ўйлаб, атроф муҳитни муҳофаза этиш масаласи ҳам эътибордан четда қолаётгани йўқ.

Мисол тариқасида ҳозирги Бўстонлиқ районидаги шароитни олиб кўрайлик. Бу ерда ижтимоий ишлаб чиқаришда банд бўлмаган кишилар ҳам бор. Ҳозирги шароитда қишлоқ хўжалиги ва чорвачилик соҳасида уларни иш билан таъминлаш имконияти йўқ. Бинобарин бу территорияда ҳам атроф-муҳитга зарар келтирмайдиган, йирик саноат корхоналарини қуриш зарур вазифа бўлиб қолмоқда. Сўнгги кунларда тарқалаётган Бўстонлиқ районида алюминий заводи қурилади, деган гаплар бутунлай асоссиздир. Маҳаллий аҳоли ўзи яшаётган жойга маҳкам боғлангани, уларни бошқа ерларга кўчириш самара бермаётганини ҳисобга олиб йирик саноат корхоналарини аҳоли зич бўлган жойларда қуриш вазифаси кун тартибида турибди.

Орол денгизининг ҳозирги ҳолати ва келажак тақдири ҳам жиддий мулоҳазаларга сабаб бўлмоқда. Бу масала устида фақат Ўзбекистондагина эмас, балки мамлакатимиздаги бошқа районларда ҳам мутахассислар бош қотирмоқда. КПСС Марказий Комитети ташаббуси билан Орол муаммосини ҳал қилиш учун давлат комиссияси тузилди. Ўрта Осиёдаги мавжуд сув ресурсларидан оқилона фойдаланиш йўли билан Орол денгизи сатҳини маълум чегарада сақлаб қолиш учун энг зарур тадбир ва чоралар кўрилмоқда. 1987 йилда Орол денгизига 9 кубокилометр ҳажмида сув юборилди. Бу эса 1985 йили денгизга тушган сув миқдоридан деярли ўн марта кўпдир. Орол сатҳини тўла тиклаш учун денгизга ҳар йили 40 кубокилометр сув юбориш кераккки, ҳозир бу масалани ҳал этиш имкониятига эга эмасмиз. Агар Орол денгизига шунча сув юборилса Ўзбекистон ва қўшни республикалар экин майдонларини икки баравар қисқартиришга тўғри келар эди.

Сўнгги йилларда марказий матбуот саҳифаларида Орол денгизининг тақдири, Ўрта Осиё республикаларини қўшимча сув манбалари билан таъминлаш борасида турли чалкаш фикрлар ўртага ташланди. Лекин булар маълум миллатнинг ёки Совет ҳукуматининг бу масалага бўлган муносабатини ифода қилмайди.

ПАРТИЯ Марказий Комитети тарих ҳақиқатини тиклаш, ўтмишда бу масалада йўл қўйилган хатоларни бартараф этиш борасида ҳам жиддий тадбирларни кўрмоқда. Мамлакатимизда социализм қурилиши тарихини илмий методология асосида тўғри ва тўла ёритиш ҳозирги кундаги энг муҳим вазифалардан биридир. Бу масала борасида ҳозир Ўзбекистонда ҳам катта ишлар олиб борилмоқда. 20-йилларнинг охири ва 30-йилларда ноҳақ репрессия қилинган кўплаб партия ва давлат арбоблари, фан ва маданият намояндаларининг номлари тикланиб, тарих саҳифасидан муносиб ўрин олди. Бу — ошкоралик сиёсатини амалга ошириш борасида қўлга киритилган йирик ютуқлардандир. Чўлпон, Фитрат сингари ёзувчи ва олимларнинг номи тикланиши, уларнинг меросини ўрганиш борасида қилинган ишлар ҳам ўзбек совет адабиётининг ривожланиш тарихини тўла ёритиш учун катта аҳамиятга эгадир. Бу масалани ўрганишда ўтмишда бир ёқламаликка йўл қўйилган экан, ҳозирги кунда бу бир ёқламаликнинг иккинчи томонига қараб бурилиш ясаш ҳам хато бўлар эди. Улар қолдирган мерос совет адабиёти тарихининг ажратиб бўлмас саҳифаларидир. Лекин ўша даврларнинг мураккаб моҳиятларини, ғоявий кураш зиддиятларини, эски зиёлиларнинг назарий қарашлари эволюциясини ҳам мукаммал ўрганмоқ керак. Чўлпон ва Фитратнинг меросида миллатчилик, пантуркизм, тушкунлик кайфияти билан боғлиқ бўлган нуқсонлар ҳам мавжуд эди. Агар масаланинг бу томонини ҳам ёритмасак адабий жараённинг ўша давридаги мураккаб муҳитини тўла тасаввур қила олмаймиз. Ўтмиш маданий меросини ёритиш масаласида ленинча партиявийлик ва синфийлик принципларидан чекиниб бўлмайди. Ҳар қандай илмий, адабий-танқидий фикр даврнинг мураккаб моҳиятини, унинг бадиий ижодиётда акс этишини биргаликда ўргангандагина тўғри ва тўлақонли бўлади. Мураккаб фигуралар ижодини оқлашга келганда тўла оқлашга ўтиб кетиш, қоралашга келганда тўла қоралаш йўлини танлаш илмий билимларнинг моҳиятига хилофдир.

Маданий мероснинг бошқа масалаларини ўрганишга келганда ҳам шу ҳақиқатни четлаб ўтиб бўлмайди. Авлодлардан бизга етиб келган маданий мерос моҳият жиҳатдан ниҳоятда мураккаб бўлиб, конкрет тарихий вазиятлар ва синфий зиддиятларни ўзида акс эттиради. Бу меросни ўрганишда ҳозирги давримиз вазифаларига нисбатан қандай роль ўйнашини аниқлаш, айниқса, муҳимдир. Бу масалада миллий манмансирашга йўл қўйиш барчанинг, хусусан, ёшларнинг тарбиясига салбий таъсир этиши мумкин. Биз ўз даврида прогрессив роль ўйнаган анъаналарни қадрлаймиз, албатта. Шу билан бирга, ҳозирги кунимиз учун кўпроқ амалий аҳамиятга эга бўлганларини эса чуқур ўрганиб, улардан фойдаланишга ҳаракат қиламиз. Сўнгги йилларда республикамизнинг идеологик ҳаётига раҳбарлик қилган айрим кишилар маданий меросга баҳо бериш борасида жиддий хатоларга йўл қўйдилар. Бу ҳол кишилар ўртасида маълум норозилик кайфияти туғилишига сабаб бўлди. Бу хатолар қайта қуриш ва янгича фикрлаш эҳтиёжидан келиб чиққан эмас, балки айрим раҳбарларнинг илмий-назарий заифлиги ва сиёсий калтабинлигидан далолат беради. Маданий меросга баҳо бериш борасидаги В. И. Ленин таълимоти ҳозирги кунда, янада қимматли аҳамият касб этмоқда.

МИЛЛИЙ тилларнинг истиқболи, рус тилини ўрганишни яхшилаш борасида ҳам кўпгина амалий ишлар қилмоғимиз зарур. Рус тилини ўрганиш давримизнинг муҳим талаби, кўпмиллатли социалистик давлат тараққиётининг катта омилларидан биридир. Рус тилини чуқурроқ билиш орқали мамлакатимизнинг барча миллатлари қалбига йўл топамиз, маданиятини ўрганамиз. Социалистик жамият такомиллашган сари бу тилнинг аҳамияти, уни ўрганишга бўлган интилиш кучайиб боряпти. Рус тилини ўрганиш борасида дабдабабозлик ва рақамбозликка берилиб, жиддий хатоларга йўл қўйдикки, улар ҳақида ҳам жиддий ўйлаб кўрмоқ керак. Ёшлар томонидан рус тилини чуқур ўрганиш — ҳам гражданлик бурчи, ҳам маънавий камолотнинг муҳим шартидир. Рус тилисиз ҳозирги фан ва маданиятнинг равнақи ва унинг мураккаб моҳиятини тўла тушуниб бўлмайди. Шу билан бирга миллий тилларни ривожлантириш ва ўрганиш ҳам катта аҳамиятга эга. Миллат мавжуд экан, унинг тили ҳам сақланиб қолади ва мунтазам ривожланиб боради. Сўнгги йилларда илмий адабиётларнинг ўзбек тилида кам чиқиши, миллий зиёлиларнинг маълум қисми ўз она тилини яхши билмаслиги кўпгина баҳсларга сабаб бўлмоқда. Лекин бу ҳолнинг сабабини республика ташқарисидан излаш, унга қандайдир сиёсатнинг оқибати деб қараш хато бўлар эди. Мамлакатимизда ҳамма вақт ҳам миллий тилларнинг ривожланишига жиддий эътибор бериб келинди. Агар кимки ўз она тилини яхши билмаса, бу унинг шахсий нуқсонидир. 1985 йилда Ўзбекистон Фанлар академиясининг тарих институтида тайёрланган илмий асарларнинг 80 проценти рус тилида, 16 проценти хорижий тилларда, фақат 4 фоизигина ўзбек тилида нашр этилди. Бу камчиликнинг асосий сабабчиси — ўзимиздир. Мана шундай ҳолларни таҳлил қилишда номатлуб хулосалар чиқариш назарий ва амалий жиҳатдан хато бўлур эди. Ҳозирги кунда келиб чиқиши европалик бўлган республикамизда яшаётган кишиларнинг ўзбек тилини ўрганишига ҳам катта аҳамият берилмоқда. Бу ишнинг ташаббускорлари Ўзбекистонга мамлакатимизнинг марказий шаҳарларидан келган партия ва совет раҳбарлари бўлди. Ҳозир ўзбек тилини ўрганиш учун ёрдам берадиган луғатларни нашр этиш йўлга қўйилди. «Тилга эътибор — элга эътибор» деганларидек, бу масаланинг ҳал этилиши ҳам халқларимиз ўртасидаги ўзаро ҳурматни янада мустаҳкамлашга олиб келади.

Ўрта Осиё республикалари ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлаш ҳам муҳим вазифалардан биридир. Улар ўртасидаги дўстлик, ижтимоий ва маданий соҳалараро яқинлик ўзининг минг йиллик тарихига эга. Бу дўстлик социализм шароитида бениҳоя мустаҳкамланиб, уларни барча совет халқлари билан бузилмас қардошлик оиласига бирлашишга олиб келди. Бизнинг мамлакатимизда қайси тилда билим олиш, қайси миллатга мансуб эканини белгилаш тўла тенглик ва эркинлик асосида ҳал қилинади. Фарзандларини қайси тилда ўқитиш ҳам ота-онанинг ўз ихтиёрида, маълум эҳтиёжлар ва имкониятлар асосида ҳал қилинади. Шундай экан, баъзан кўриниш бераётган ноўрин даъволарни кўтариш ҳам жамиятимиз талабларига мос келмайди. Бундай уринишлар асрлар давомида дўст бўлиб келган, бир-бири билан қариндош-уруғ бўлиб кетган, бир ариқдан сув ичиб, биргаликда меҳнат қилган қардош ва қондош халқларнинг манфаатларини тўғри талқин қилмаслик бўлур эди.

Ҳозирги кунда миллатчилик ва шовинизм сарқитларига қарши муросасиз кураш олиб бормоқ керак. Бу хавфли иллатлар бутун жамиятимизнинг, унда яшовчи виждонли кишиларнинг эътиқод ва мақсадларига тубдан қарама-қаршидир. Қайта қуриш ва жадаллаштиришдан иборат бўлган улуғвор вазифаларни СССР халқлари ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорликни янада мустаҳкамлаш орқалигина бажаришимиз мумкин.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми аҳолининг соғлиғини сақлаш ишидаги катта хизматлари ва жамоат ҳаётидаги актив иштироки учун Сурхондарё область 1-касалхонаси хирургия бўлимининг мудири ўртоқ Холмўмин Мирзаевич **Хўжаёровга** «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган врач» фахрий унвони берди.

АКТИВЛАР ЙИҒИЛИШИ

ФАРҒОНА, 4 март. (ЎзТАГ). Бугун Фарғонада область партия-хўжалик активларининг йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилишда партия XXVII съезди қарорлари асосида агросаноат комплекси табиий-иқтисодий потенциалидан фойдаланиш самарадорлигини ошириш ҳамда КПСС Марказий Комитетининг мазкур масалага доир қарорларини бажариш борасида область партия, совет ва хўжалик органларининг вазифалари муҳокама этилди. Фарғона область партия комитетининг биринчи секретари Ҳ. Умаров доклад қилди.

● ХУШХАБАРЛАР

Фабрика кенгаймоқда

Ғиждувон районидаги паррандачилик фабрикасида ГДР мутахассислари тайёрлаган ускуналар билан жиҳозланадиган учта паррандахона қурилишини Когондаги 9-қурилиш бошқармасининг бинокорлари амалга оширишяпти. Р. Адизов бошлиқ бригада бунёдкорлари комплекс қурилишини шу йилнинг тўртинчи кварталигача якунлаш учун курашмоқдалар. Бригаданинг И. Турсунов, Э. Қўшшаев, Ф. Икромов каби ишчилари ускуналарни монтаж қилиш ва бошқа юмушларда илғорлик қилмоқдалар.

1 миллион 100 минг сўм қийматга эга бўлган бу уч комплексда товуқлар асосан семиртириш учун боқилади. Комплекс тўлиқ ишга тушгач унда йилига 192 минг парранда семиртирилиб, гўштга топширилади.

А. АБДУЛЛАЕВ.

ҲОВЛИ ТЎЙЛАРИ

Янгийўл шаҳридаги «Октябрь» колхози энг кенжа хўжаликлардан бири. Хўжалик деҳқонлари ҳар йили асосий соҳалар бўйича белгиланган планларни ортиғи билан бажариб келмоқдалар.

Тармоқдан олинган даромаднинг кўп қисми колхозчиларнинг социал-маиший эҳтиёжларини қондиришга сарфланаётир. Жумладан, фақат шу йилнинг ўзидагина қурилиш мақсадларига бир миллион сўмлик капитал маблағ ажратилди. Шу кунгача барча қулайликларга эга 13 та уй қуриб битказилди.

Бу уйларга колхознинг энг илғор механизаторлари, пахтакорлари, пиллакорлари ва чорвадорлари кўчиб кирадилар. 8-бригадада эса янги болалар боғчаси фойдаланишга топширилди. 9-бригадада газлаштириш ишлари жадал суръатларда олиб бориляпти.

Колхознинг «Коминтерн» участкасида замонавий болалар боғчаси қурилиши бошлаб юборилди. Ҳадемай, 300 ўринли клуб, аралаш моллар магазини, чойхона, ҳаммом, мактаб бинолари қурилиши бошлаб юборилади. Қурилиш-монтаж ишларини колхознинг хўжалик ҳисобидаги қурилиш бригадаси қурувчилари адо этишмоқда.

Т. ЮСУПОВ.

ДУНЁ ОВОЗИ

Телетайп лентасидан

● ҚОҲИРА

Яқин 4-5 йил ичида Қоҳирада бултур сентябрь ойида ишга тушган метрополитеннинг яна иккита ер ости линиясини қуриш мўлжалланмоқда. Шу линиялардан бири Миср пойтахтининг Шубра ал Хайма ва Булоқ районларини бир-бири билан боғлайди, иккинчиси эса машҳур эҳромлар жойлашган Гизадан Атаба ва Дарраса томон боради.

Қоҳира метрополитени биринчи навбатининг яхши ишлаётганлиги уни ривожлантириш зарурати тасдиқлади. Тез орада метро Миср пойтахти шаҳар транспортининг асосий тури бўлиб қолади. Африка қитъасида биринчи шу метрополитен ҳозироқ йўловчиларнинг 30 процентини манзилига етказиб қўймоқда. Рамзес майдонини Қоҳира атрофидаги Хелвон билан боғловчи линия хизматларидан ҳар куни 400 минг киши фойдаланмоқда.

Аҳолиси 12 миллионга яқинлашаётган Қоҳирага замонавий тезюрар метрополитен ниҳоятда зарурдир.

● ДЕҲЛИ

Ҳиндистон қишлоқ районларини кенг кўламда электрлаштириш кўпдан-кўп суғориш системаларини ишга туширишга, 7 миллионга яқин сув насосларини ишга солишга имкон бердики, бунинг натижасида экинлар ҳосилдорлиги анча кўпайди ва мамлакат ўзини-ўзи озиқ-овқат билан таъминлайдиган бўлиб қолди.

Ҳиндистондаги 576 минг қишлоқдан қарийб тўртдан уч қисми электрлаштирилди, деб ёзади «Индиан экспресс» газетаси. Ҳозирги вақтда 90-йилларнинг ўрталарига келиб қолган районларга ҳам электр етиб бормоғи учун куч-ғайрат сарфланмоқда. (ТАСС).

КХДР. Мамлакат пойтахтида кейинги йилларда янгидан-янги микрорайонлар бунёд этилди. Бу эса республика пойтахтининг кўркига кўрк қўшмоқда. Суратда: Чхангван районини акс эттирилган.
ТАСС фотохроникаси.

СЕНЕГАЛ ПРЕЗИДЕНТИ ЯНА БЕШ ЙИЛ МУДДАТГА ЎЗ ЛАВОЗИМИГА САЙЛАНДИ

ДАКАР, 3 март. (ТАСС). Давлатнинг ҳозирги бошлиғи, Сенегал Социалистик партиясининг Бош секретари Абду Диуф яна беш йил муддатга Сенегал президенти лавозимига қайта сайланди. Мамлакат олий судининг бугун бу ерда эълон қилишича, ўтган якшанба куни бўлиб ўтган президент сайловида қатнашган сайловчиларнинг 73,2 проценти А. Диуфни ёқлаб овоз берди.

Республика президенти лавозимига тўрт номзод даъвогарлик қилган эди. Абду Диуфнинг асосий рақиби Сенегал Демократик партиясининг Бош секретари Абдулай Вад учун 25,8 процент овоз берилди.

АҚШ САМОЛЁТИ КХДРНИНГ ҲАВО ЧЕГАРАСИНИ БУЗДИ

ПХЕНЬЯН, 3 март. (ТАСС). ЦТАК агентлигининг хабарига қараганда, бугун Американинг СР-71 разведкачи самолёти республиканинг ғарбий қирғоғи устида КХДРнинг ҳаво чегарасига бостириб кирди. Бу йил АҚШ КХДРга қарши тўққиз марта ҳаводан туриб жосуслик қилгани қайд этилди. Қўшма Штатларнинг бундай иғвогарона хатти-ҳаракатлари Вашингтон Корея ярим оролида кескинликни юмшатишдан манфаатдор эмаслигини кўрсатиб турибди.

КОЛЛЕКТИВ ПУДРАТДАН — ТЎЛА ХЎЖАЛИК ҲИСОБИ ВА ЎЗИНИ-ЎЗИ МАБЛАҒ БИЛАН ТАЪМИНЛАШГА

«Совет Ўзбекистони» газетасининг «Узагроэлектромонтаж» республика трести мутахассислари билан амалий давра суҳбати

Е. МАСЛИЕВ, трест бошқарувчиси

Е. ГУЛБАНДОВА, меҳнат ва иш ҳақи бўлим бошлиғи

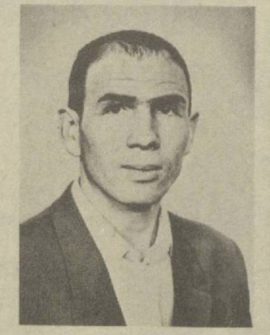
М. ҚУРБОНОВ, электр монтажчи

В. ОҒАЖОНОВ, механик, трест партия ташкилоти секретари

Г. САЙКОВА, ҳужжатлар ижросини назорат қилувчи инспектор

С. ПЕТРУШЕНКО, трест бош бухгалтери

В. ЯКИМОВ, бош инженер ўринбосари

«Узагропромстрой» республика бирлашмаси бўлинмалари орасида биринчи бўлиб «Узагроэлектромонтаж» ихтисослашган трести 1988 йил январидан тўла хўжалик ҳисоби ҳамда ўзини-ўзи маблағ билан таъминлашга ўтиб ишлай бошлади. Бирлашмада трест коллективининг янгича усулда ишлашига оид алоҳида буйруқ чиқарилди. Трестнинг хўжалик кенгаши мажлиси ўтказилди. Ана шу ҳужжатлар олға ҳаракат қилишнинг, янгича ишлашнинг масъулиятли вазифаларини ҳал этиш йўлларини қонунлаштириб берди.

«Совет Ўзбекистони» газетаси «Узагропромстрой» бирлашмаси ҳузуридаги иқтисодий таъминлаш республика маркази билан биргаликда «Узагроэлектромонтаж» трести мутахассислари амалий давра суҳбатини ўтказди. Давра суҳбати қатнашчилари хўжалик юритишни қайта қуришнинг афзалликлари, долзарб вазифалари, янгича ишлаш шарт-шароитларига оид муҳим масалаларни манфаатдорлик билан муҳокама этдилар.

„ДАРОМАД" ОПЕРАЦИЯСИ

ҚАД РОСТЛАШ БОСҚИЧЛАРИ

Е. МАСЛИЕВ, трест бошқарувчиси:

— Трестимиз таркиб топганига олти йилдан сал ошди. Шу йиллар мобайнида у меҳнат ва ишлаб чиқаришни ташкил этишни такомиллаштириб борди. Илгарилаб боришда фан-техника ютуқларини ҳамда илғор тажрибаларни кенг жорий этиш муҳим роль ўйнади. Ўн биринчи беш йилликда меҳнат унумдорлиги 30 процентдан кўпроқ ўсди. Трест ўн иккинчи беш йилликда ўз ютуқларини мустаҳкамлаш чораларини кўрди. Коллективимиз Бутуниттифоқ ва республика социалистик мусобақасида бир неча бор ғолиблик қилди.

Барча бўлинмаларимиз рентабель ишламоқда. Ҳамма объектларда ўз ихтисосига кўра адо этиладиган ишлар қарийб белгиланган норматив муддатларда бажарилмоқда. Мавжуд базадан оқилона фойдаланилмоқда, янгилари ривожлантириляпти. Электр монтаж ишлари сифати ёмон эмас. Ресурслардан тежаб-тергаб фойдаланишга алоҳида эътибор қилинмоқда. Электр монтажчиларнинг барқарор коллективи таркиб топди. Уларнинг малакаси ўсиб боряпти.

Шу тариқа биз 1988 йилни пухта ҳозирлик билан бошладик. Тўғри, йилнинг вазифалари оғир ва мураккаб. Ҳар бир коллектив ва ишчи-мутахассиснинг тўла сафарбарлиги талаб қилинади. **Эндиликда бизда белгиловчи асосий кўрсаткич — хўжалик даромади бўлади. 1988 йилда 15 миллион 291 минг сўм даромад олиш мўлжаллаб қўйилди.** Шуни таъкидлашим керакки, олинадиган даромад миқдори бизга юқоридан тиқиштирилгани йўқ. Эндиликда кўрсаткичларни ўз имкониятларимиз, мавжуд базамизга қараб белгилаймиз. Мўлжаллаб қўйилган фойда ҳажми озмунча эмас. Бироқ биз уни, албатта уддалашга қодирмиз.

Баъзи резервлар ва имкониятларни ҳисоб-китоб қилиш ҳатто олинадиган фойда ҳажмини ошириш мумкинлигидан далолат бермоқда. Ҳар ҳолда коллектив аъзоларининг даромаддан манфаатдорлиги уларнинг интилишларини кучайтиришга ва резервларни излаб топишга руҳлантирмоқда.

Бизнинг янгича ишлашга кўчишимизда Москва областидаги «Электромонтаж» трести коллективининг тажрибаси андоза бўлди. Маълумки, қардош ҳамкасбларимиз ўтган йилдан бошлаб тўла хўжалик ҳисобида ишламоқдалар. Мен москвалик ҳамкасблар ҳузурида бўлдим. Трест бошқарувчиси А. Патрикеевнинг таъкидлашича, **Москва трестида кўриладиган фойда даромаднинг таркибий қисмларидан бири, деб қаралади. Мақолда айтилганидек, даромадга қараб буромад бўлади. Даромад ҳажмига қараб иш ҳақи ва бошқа фаровонлик манбалари мукаммаллашиб боради.**

Биз ҳам одамлар оладиган маошни уларнинг моддий фаровонлигини белгиловчи асосий мезон, даромад олиш кўрсаткичи деб ҳисоблашга қарор қилдик.

Биринчиларга ҳамиша қийин бўлган. Очиқ айтаман, қийинчиликлардан қўрқмаймиз. Қийин бўлса-да, ишни қатъият билан бошладик. Бизга бир нарса муҳим: ташқаридан донолик қилиб ички ишларимизга ҳудабеҳуда аралашаверишмаса бўлгани. Даромадни қайта тақсимлашдан иборат яроқсиз практикадан воз кечилиши керак. Қолоқларни илғорлар ишлаб топган маблағлар ҳисобига қоплаш одатлари ҳам бизга маъқул эмас.

Трестда давлат корхонаси (бирлашмаси) ҳақидаги СССР Қонуни талаблари асосида хўжаликни бошқаришни тубдан қайта қуриш ишлари бошланиб кетди. Бу талабларни биз амалий ишга жиддий тарзда қўллай бошлаганимизда ҳуқуқларимиз кенгайганлигига таянмоқдамиз. Шунингдек, янгича ишлашга ўтганимизда жорий ва истиқболдаги масалаларни ҳал этишда мустақиллик, ҳуқуқларимиздан баҳраманд бўлаётганимизни таъкидлашим керак. Бу масалани, бош пудратчи бўлган трестлар билан ўзаро алоқаларимиз нормаллашувига умидворлик туғдиради.

Коллектив аъзолари янгича иқтисодий талаблар асосида тўла хўжалик ҳисоби ҳамда ўзини-ўзи маблағ билан таъминлашга эришиш учун катта ишонч билан дастлабки қадам қўйдилар.

Е. ГУЛБАНДОВА, меҳнат ва иш ҳақи бўлими бошлиғи:

— Тўла хўжалик ҳисобига ўтишнинг дастлабки шарти аста-секин ўз ҳаражатларини қоплаш ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш орқали ҳал этилади. Бу — коллектив пудрат асосида ишлаш, демакдир. Биз бундай босқични бошдан кечирдик. 1987 йилнинг бутун иккинчи ярми мобайнида трест бирлашма билан шартнома асосида ишлади. Январь ойида коллектив пудрат усулини жорий қилдик. Тошкентдаги 353-, Андижондаги 261- ва Намангандаги 362-хўжаликлараро ихтисослашган механизация кўчма колонналари билан коллектив пудрат қоидалари асосида ҳамкорлик қилдик. **Иккинчи кварталдан бошлаб эса механизациялашган яна 10 та колонна шундай прогрессив усул асосида ишлашга кўчади.**

Уларнинг ҳаммаси Москва қишлоқ қурувчилари коллективларининг тажрибасига таяндилар. Пухта тайёргарлик босқичларидан ўтилди. Хўжалик кенгашлари ташкил топди. Меҳнатни нарядсиз ташкил этиш ва унга ҳақ тўлаш системаси жорий қилинди. Меҳнат ҳиссаси коэффициенти жорий этилди. 353-хўжаликлараро ихтисослашган механизация кўчма колоннаси бошқаларга қараганда анча дуруст натижаларга эришди. Шу тариқа у ўтган йили меҳнатни коллектив тарзда ташкил этиш шаклини жорий этишнинг база ташкилоти бўлишдек шарафли ҳуқуқни қўлга киритди.

Энди 1986 йилга қайтайлик. У йил бригада пудратини ялписига жорий этишга ўтиш босқичи бўлди. Ўшанда хўжалик ҳисобида ишловчи коллективлар кучи билан электр монтаж ишларининг 80 процентдан кўпроғи адо этилди.

Кўриниб турибдики, трест ва унинг бўлинмалари янгича, анча мураккаб босқичга катта масъулият билан ёндашди. **Ҳар бир босқичнинг тегишли пиллапояларини бир маромда, тоқат билан босиб ўтиб, ҳар сафар кўзда тутилган вазифаларни муваффақиятли ҳал этиш билан марра эгалланди.** Масалан, 1987 йил учинчи квартали тугалланишида илк самаралар қўлга киритила бошланди.

Натижалар биз кутганимиздан ҳам аълороқ бўлди. Бир неча қиёсий рақамлар келтираман: бажарилган ишлар ҳажми 1986 йилнинг учинчи кварталидагига қараганда 1 миллион 125 минг сўмлик кўпайди. Қурилиш-монтаж ва ёрдамчи ишларда ҳар бир кишининг бажарадиган иши 311 сўмдан ортди. Ишчиларнинг ўртача ойлик маоши 9 сўм кўпайиб, 264 сўмни ташкил этди. Меҳнат унумдорлиги 8,5 процент ўсди. Маълумки, бизга ўхшаш умумий қурилиш трестларининг кўпчилигида иш ҳақининг ўсиши меҳнат унумдорлигидан илдамроқ. Бунга йўл қўйиб бўлмайди.

Шу давр мобайнида кўриладиган фойда 1,5 миллион сўм ортди. Яъни, 1986 йилнинг учинчи кварталидагига қараганда 110 минг сўм кўп бўлди. Ўтган йилнинг тўртинчи кварталида ҳам иқтисодий кўрсаткичлар ўсиб борди. Буларнинг ҳаммаси ташкилий ҳамда техника-технологияга оид қатор тадбирлар комплекси жорий қилинганлигининг натижаси бўлди. Масалан, биз коллектив пудрат шароитида ишлаётган коллектив учун стандарт талабларини ишлаб чиқдик ва жорий этдик. Бу ҳужжат мураккаб эмас. Бунда меҳнатга ҳақ тўлашнинг асосий низоми, меҳнат коллективи кенгашининг ҳуқуқ ва бурчлари, иш ҳақига ва мукофотлашга ажратиладиган маблағларни бериш, умумий ишга қўшиладиган ҳисса коэффициентини жорий қилиш тартиблари белгилаб берилган.

СОҲИБЛИК ҲИССИ

М. ҚУРБОНОВ, 353-хўжаликлараро ихтисослашган механизация кўчма колоннаси монтажчиси:

— Раҳбарлар ва биз, ишчилар турли даражадаги кенгашлар аъзоларининг қарийб ярмини ташкил этамиз. Ўзимизни ишлаб чиқариш хўжайинлари, соҳиблари деб ҳис қиламиз.

Бизнинг хўжалик кенгашимиз бригада таркибига линияда ишловчи инженер-техник ходимларни ва автомашиналар ҳайдовчиларини ҳам қўшишга қарор қилди. Бу уларнинг иш ҳақи миқдорини ҳам бригада меҳнат натижаларига бевосита алоқадор қилиб қўйди. Дарвоқе, машина ҳайдовчилар ҳақида икки оғиз сўз: ҳайдовчилар монтажчилик касбларидан бирига, албатта ўргатилади. Ҳайдовчилик иши бунда қўшимча вазифа бўлиб қолади. Ҳайдовчи бажарган иши учун қўшимча ҳақ олади. Негаки, автомашина амалда эрталабдан ҳаракатда бўлади. Ишчиларни объектга олиб боради ва сменадан сўнг қурилишдан олиб қайтади.

Ҳар бир бригада зарур асбоб-ускуналар туркуми билан жиҳозланган. Шу тариқа у кўчма устахона вазифасини ҳам бажаради, дейиш мумкин.

Меҳнатни ташкил этишнинг коллектив шаклига механизаторлар — автокран машинистлари, автоматик тарзда чуқур қазувчи ва гидрокўтаргичлар машинистлари ҳам жалб қилинди.

Бригадамиз Тошкент областидаги сабзавотчилик институтининг 1 минг тонна маҳсулот сақланадиган омборхонаси қурилишида электр ускуналарни монтажлаш ишларини олиб борди. Ҳозир эса «Назарбек» совхозидаги 3 минг тонна маҳсулот сақланадиган сабзавот омбори қурилишини тугалламоқдамиз. Коллективимизнинг ҳар бир аъзоси ишда универсаллик фазилатларини намойиш этиб, ўз касбига оид ишлар комплексини маҳорат билан адо этмоқда.

Бунга ҳар бир монтажчининг 4—5-разрядга эга бўлиши қоида қилиб қўйилганлиги ҳам имкон бермоқда. Монтажчилар асосий касбидан ташқари, яна икки-уч **ёрдамчи касбларни эгаллаб олди. Ана шу касблар бўйича ҳар бир киши аттестациядан ўтказилди.** Ўзаро ҳамкорлик, бир-бирига амалий ёрдам кўрсатиш имкониятлари шу тарзда вужудга келди. Бу тартиб иш вақти имкониятларидан тўла фойдаланишга имкон беряпти. Лозим бўлиб қолганда вахта усулида ишлашга ўтишдан ҳам ҳеч ким бўйин товламайди.

В. ОҒАЖОНОВ, механик, трест партия ташкилотининг секретари:

— Марказий аппарат ва унинг бўлинмалари коммунистлари хўжалик юритишнинг янги шароитларида ишлашга ҳозирлик кўришда фаол қатнашдилар. Улар ўз бурчларини садоқат билан адо этдилар. Эндиликда трестимиз коммунистлари хўжалик ҳисобини жорий этишда янада фаоллик кўрсатмоқдалар. Трестда, кўчма колонналарда, участкалар ҳамда бригадаларда кадрларнинг иқтисодий ўқуви ташкил қилинди. Ҳар бир ишчи ва мутахассис ўзининг қайта қуришдаги ўрнини аниқ белгилаб олди. Янгича шароитларда ишлашнинг мақсад ва вазифалари тушуниб етилди.

Механик сифатида мени биринчи навбатда техникадан қандай самарали фойдаланилаётганлиги қизиқтиради. Машина ва механизмлар паркининг янгиланиши, модернизация қилиниши қай тариқа бормоқда? Бу масала ҳамиша диққат-эътиборимда. Гап шундаки, трестимиз республикадаги барча районларда иш олиб боради. Минглаpча катта-кичик қурилишларда монтажлаш ишлари адо этилади. Бундай шароитларда куч ҳамда ресурсларни сочиб юбориш тақозо қилинади. Бироқ, трест бунақа тарқоқликнинг олдини ола билди. Қандай қилиб ва нималар ҳисобига? Бригадалар махсус жиҳозланган монтажлаш машина-фургонлар билан таъминланган. Улар кишиларни ишга олиб бориш ва сменадан сўнг ташиш транспорти сифатида хизмат қилишидан ташқари, ғилдиракдаги устахона, дам олиш ва овқатланиш жойи ҳам бўлиб қолди. Кўряпсизми, бир вақтнинг ўзида қанча вазифаларни баравар бажариш мумкин.

Ишчиларнинг илтимосига кўра, трестнинг ишлаб чиқариш-технология жиҳатдан бутлаш хўжаликлараро бошқармаси ҳузурида кичик механизация участкаси ташкил этилди. Ҳозир у самарали фаолият кўрсатмоқда. Лекин участка шартномалар бўйича олинаётган материалларни бригадаларга тўлиқ етказиб беришни уддалаяпти, воситачилик ролини мукаммал бажаряпти, дейишга ҳали эрта. Аслида участканинг роли бундан ҳам муҳимроқдир. Ушбу участка — кичик заводга уюшган токарлар, слесарь ва асбобсозларнинг техник ижодкорлиги туфайли кўпгина янгиликлар пайдо бўлмоқда. Доимо зарур бўлиб турадиган асбоблар, жумладан, электр асбоблари билан тўлдирилган монтажчи сумкаси, электродларни ерга улаш учун чуқурчалар ўядиган механизация воситалари, босим билан ишлайдиган пармалар ва бошқалар шу ижодкор техникларнинг изланиши туфайли яратилди.

Трест даромадлар ҳисобига ишлаб чиқаришни ривожлантириш фондига эга. Ҳозир фондда қарийб 4,5 миллион сўм бор. **Бу маблағларга биз янги, янада такомиллашган замонавий асбоб-ускуналар, автотранспорт воситалари, махсус лаборатория сотиб олишни мўлжаллаяпмиз. Дастгоҳларни янгилаш ва иш кўламини кенгайтириш, пайвандлаш ускуналари олиш режамиз бор.**

Г. САЙКОВА, ҳужжатлар ижроси устидан назоратчи инспектор:

— Трест аппарати унча катта эмас: бор-йўғи 40 киши. Бироқ у 9 кишидан иборат ўзини-ўзи бошқарувчи жамоатчи ижро органига эга. «Кичик кенгаш» деб юритиладиган бу органга трестнинг бош инженери раҳбарлик қилади. Кенгашга аппарат коллективи тўла ҳуқуқ ва ваколатлар берган. Унинг иштирокисиз бирон бир ички масала ҳал этилмайди.

Хусусан, кенгаш бўлимларда бажарилган ишларга умумий баҳо бериш ва уни ҳисобга олиш асосида ҳар ойда трест раҳбарлари, бўлим бошлиқлари, барча ходимларнинг меҳнат ҳиссаси коэффициенти ҳажмини белгилаб беради. Моддий рағбатлантириш, мансаб маошлари миқдори ва тариф ставкаларига оид масалаларни қараб чиқади ва ҳал қилади.

Коллектив меҳнат интизомини бузувчилар, совуққонлик билан ишлаётганлар бўлмаслиги учун курашади. Умуман, кенгаш коллективдаги маънавий-психологик муҳит ҳамиша соғлом бўлиши ҳақида қайғуради.

Нима ҳам дердик, эҳтимол, бундан буён электр монтажчилар давлат корхонаси тўғрисидаги Қонун берган ҳуқуқларга таяниб, ёрдамчи пудратчилар билан шартномаларини бузишга ёки тўловга қодир бўлмаган қурилиш ташкилотлари билан шартнома тузишдан воз кечишга жазм этишар. Ахир, электр монтажчиларга тегишли пулдан қарздорлар фойдаланаверишига йўл қўйиб бўлмайди. Бу худди процентсиз кредитнинг ўзику! Худди шу ерда, менимча, банкларнинг «жазоловчи қиличи» зарур.

ИНЖЕНЕРЛИК ТАЪМИНОТИ

В. ЯКИМОВ, трест бош инженерининг ўринбосари:

— Қайта қуриш муваффақияти иқтисодий тадбирлар билан бир қаторда инженерлик таъминотига ҳам боғлиқ. Трестнинг ўн иккинчи беш йилликка мўлжалланган интенсивлаштириш планини амалга оширишда инженерлик хизмати электр монтаж ишларини ҳар тарафлама механизациялаш ва индустрлаш учун айрим тадбирлар эмас, балки уларни жамловчи, ўзаро бириктирувчи тадбирлар комплекси зарурлигини назарда тутмоқда.

Барча ускуналарни қурилишларга йириклаштирилган блоклар, кўпинча комплект ҳолида етказиш қоидага айлантирилди. **Майдончада эса блоклар ёки узелларни лойиҳада кўрсатилган ҳолатда ўрнатиб, маҳкамлаб қўйиш керак бўлади, холос.**

Ишнинг шундай ташкил қилиниши вақтдан ютиш, монтажлаш ишларини қарийб икки баравар тезлатиш имконини беради. Бунда ўғрилик у ёқда турсин, ҳеч қандай йўқотиш, нобудгарчиликка имкон қолмайди.

Хуллас, инженерлик жабҳасида орттирилган тажриба шунинг ўзи билан чегараланмайди. Чунки фойдаланилмаётган резервлар оз эмас. Айрим пайтларда шу йўналишдаги билимларимиз камлик қилиб қолмоқда. Шунинг учун одамлар қунт билан ўқишмоқда, ўрганишмоқда. Ҳаётнинг тобора илдамлаётган суръатларидан ортда қолмасликка интилишяпти. Мавжуд янгиликларни қўлланиш, илғор тажрибани эгаллашга эришишнинг бошқа имкониятлари ҳам бор, албатта. Бизнинг барча хўжаликлараро махсус механизациялашган кўчма колонналаримиз илғор тажрибани ўзлаштириш ва оммалаштириш бўйича база ташкилотлари ҳисобланади.

Хўжалик кенгашининг кейинги мажлисида 353-колонна кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялаш, 362-колонна ишларни комплекс механизациялаш, Фарғона областидаги 363-колонна эса меҳнатни энг яхши тарзда ташкил қилиш бўйича базавий ташкилотлар этиб белгиланди.

Ишларни жадаллаштиришда нафас ростлашга вақтимиз йўқ. Шунинг учун трест йилнинг дастлабки кунларидан бошлаб ижодий изланишни авж олдирди. Биринчи кварталда моддий ва меҳнат харажатларини объектлар бўйича ҳисобга олиш «Роботрон» электр-ҳисоблаш машинаси ёрдамида амалга оширилади. Бу машина коллектив ишлаб топган маблағдан сотиб олинади. Бизнинг ташаббус ва таклифимизга мувофиқ, бирлашма розилиги билан «Узагростроймеханизация» трестининг Келесдаги ремонт-механика заводида ГАЗ—52 автомашинаси базасида «Волгарь» деган бригада автобусини ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Унинг чизмаларини тайёрлаш учун бевосита муносабат йўли билан Львов автобус машинасозлиги институтини жалб этдик. «Волгарь» шинам, иситиладиган, кузовли машина бўлиб, унга 12 киши сиғади. Бундай машина аксарият состави шундан ошмайдиган бригадаларимиз учун ишга бориш ва қайтишда жуда қўл келади. Машинада дам олишга чиқиш мумкин, ремонти осон. Бу йил ана шундай машинадан 200 тага яқинини ясаш мўлжалланган. Машиналарнинг бир қисми ўз эҳтиёжларимизни қондиришга олиб қолинади.

Асосий гап ҳар бир электр монтажчи режалаштирилган даромад даражасига эришиш, янги системанинг афзалликларидан тўла фойдаланиш учун кундалик тиғиз, ижодий иш олиб бориш зарурлигини тушуниб етишида қолган.

ШУ ТАРИҚА МУЗ КЎЧДИ

Е. МАСЛИЕВ:

— КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил июнь Пленуми қарорлари, КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг қурилишда хўжалик механизмини такомиллаштириш тадбирлари тўғрисидаги қарорига амал қила бориб, трестимиз тўла хўжалик ҳисоби шароитларида иш бошлади. 1988 йил программасида 32 миллион сўмлик иш бажариш мўлжалланган.

Электр монтажчилар иштирокида 1480 минг квадрат метр турар жой, 240 та мактаб, 210 та болалар боғчаси, 24 та ҳунар-техника билим юрти, 16 та касалхона, 49 та поликлиника, 12 та клуб, 43 та ҳаммом, 35 та озуқахона, 32 та мева-сабзавот омбори, 34 минг бош қорамол сиғадиган молхона, кўплаб бошқа объектлар қурилиши ва ишга туширилиши керак.

Планлар бригадаларга етказилган. Ҳар бир бригада қурилиш ва ишга туширишга доир давлат буюртмасига эга.

САБОҚ

1988 йилнинг икки ойи якунланди. Бу ойлар янгича ишлаш шароитларида меҳнат қилган ташаббускор трест коллективи учун ҳар соҳада ҳисоб-китоб қилиш, хўжалик юритишнинг замонавий йўналишларини обдон идрок этиш ойлари бўлди.

Бир сўз билан айтганда, электр монтажчилар учун бу ойлар катта сабоқ берди. Бу сабоқ шундан далолат берадики, олға қараб силжиш мумкин ва лозим. Бунинг учун ғайрат-шижоат кўрсатиш, мавжуд имкониятлардан оқилона фойдаланиш, куч ва ресурсларни энг муҳим участкаларга тадбиркорлик билан сафарбар этиш лозим.

Январь ойи якунларига оид баъзи бир рақамларни салмоқлаб кўриш ўринли. Тўла хўжалик ҳисоби талаблари асосида ишлаш натижасида дастлабки ой трестда қурилиш-монтаж ишларида 2 миллион 300 минг сўм ўзлаштирилди. Бу планга нисбатан 101 процентни ташкил этадики, дастлабки ой учун бу кўрсаткич илгарилашдан дарак беради. Ана шу рақамнинг яна бир жиҳатига назар ташлайлик. 1987 йилнинг январь ойига нисбатан қурилиш-монтаж ишлари учун ажратилган капитал маблағни ўзлаштириш 2,1 процент ортди.

Яна бир рақам эътиборга сазовор. Ҳар бир киши ҳисобига бажариладиган қурилиш-монтаж ҳамда ёрдамчи ишлаб чиқаришдаги иш 1192 сўмдан-га тўғри келди. Бу — пландагига қараганда 2 процент зиёд.

Хўжалик ҳисобидан олинадиган фойда квартал якунига қараб ҳисоб-китоб қилинади. Лекин олинадиган фойда ҳажмини белгилаб берувчи кўрсаткичлар январь ойида кўринди — меҳнат унумдорлиги ортди, қатъий иқтисодий тежамкорликда дуруст натижаларга эришилди, ҳар бир сўмлик иш учун сарф-харажатлар ҳисоби ўткир қилиб қўйилди.

Бироқ дастлабки ой натижалари яна шундан ҳам далолат берадики, ҳамон эскича ишлаш касалликлари ва нуқсонлари тўла барҳам топмади. Бу аксарият планлаштиришдаги нуқсонлар бўлиб, улар муваффақиятларни кўпайтиришга муайян даражада тўсқинлик қилди.

Электр монтажчиларнинг ҳаммаси ҳам иш билан тўла таъмин этилмади. Иш фронтлари яратиб берилган жойларда эса мавжуд имкониятлар мукаммал назар-эътиборга олинмади. Шу ўринда таъкидлаш зарур бўлган яна бир масала шуки, меҳнат ҳамда моддий ресурсларнинг мавжуд имкониятларидан ташқари, ишга солиниши зарур бўлган резервларга нисбатан бефарқ қаралди.

Гап шундаки, алоқалар боғланган барча бош пудратчи трестлар билан тўла маънода келишиб иш тутишга муваффақ бўлинмади. Электр техника ускуналари монтажи техникавий ҳужжатлари тўла ҳажмда, келишилган муддатларда олинишига эришилмади.

Бундай камчиликларни бартараф этмоқ учун жуда қисқа муддат мобайнида республика бирлашмасининг яқиндан амалий ёрдами орқасида «Узагроэлектромонтаж» трести йўлидаги олға силжиш ғовлари олиб ташланиши керак. Электр монтажчиларнинг дастлабки ютуқлари оммалаштирилиши, уларнинг ташаббускор сифатидаги ғайрат-шижоати қўллаб қувватланиши зарур. Тўла хўжалик ҳисобига биринчи бўлиб ўтган коллективнинг илк тажрибалари «Узагропромстрой»нинг бошқа бўлинмалари ҳамда бутун республика бирлашмаси учун янгича ишлашга ўтишда маълум андоза ролини ўташи унутилмаслиги керак.

ФОНДЛАРНИНГ ШАКЛЛАНИШ МАНБАЛАРИ

С. ПЕТРУШЕНКО, трест бош бухгалтери:

— Аввало, даромад ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш нима эканлиги ҳақида тушунча бермоқчиман. Даромад — бу маҳсулот реализацияси, бажарилган иш, кўрсатилган хизматлар ҳисобига келадиган маблағдан сарф-харажат чиқариб ташланиб олинган пул маблағидир. Ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш даромадлар ҳисобига фақат ишлаб чиқаришнинг кундалик жорий харажатларинигина эмас, балки уни техникавий жиҳатдан қайта қуроллантириш, ўз базасини реконструкциялаш ва қувватини ошириш, социал-маиший тадбирлар сарфини ҳам қоплашни кўзда тутади.

Даромадларни тақсимлашда биз амалдаги нормативларга амал қиламиз. Аммо бюджетга (4,8 процент) ва юқори ташкилот — «Узагропромстрой» резервига (11 процент) бериладиган ажратмалардан сўнг қоладиган ўзимизга тегишли маблағни ихтиёримизга қараб сарфлаймиз.

Планлаштирилган суммадаги даромадни олсак, бизнинг ихтиёримизда қарийб 13 миллион сўм маблағ қолади. **Бинобарин, ўтган йиллардаги ишлаб чиқариш-хўжалик фаолиятимиз натижаларига кўра бундай сумма қўлимизда ҳозир мавжуд. Шунинг ҳисобига иш ҳақи фонди (63,5 процент) барпо қилинган. У маош ва моддий рағбатлантиришга сарфланади. Қолган қисмидан социал тараққиёт ва турар жой қурилиши, ишлаб чиқаришни ривожлантириш фондлари шакллантирилган.**

Буларнинг ҳаммаси коллективларнинг моддий фаровонлигида сезиларли силжишлар бўлганлиги ва бўлиши, одамларнинг маошлари кўпайиши, ишчиларнинг янги уйларга кўчиб киришини билдиради.

ЭСЛАТМА: Афсуски, тўла хўжалик ҳисобининг таъсир даражаси ҳозирча ихтисослаштирилган трест доирасида чегараланиб турибди. Кўплаб бош пудратчи сифатидаги трестларда ишлаётган электр-монтажчилар ҳозирча четда қолиб кетяпти. Ўзлаштирилаётган янги усул билан эски механизм бамисоли қўшнилардек ҳаракат қилмоқда. Бу эса ортиқча қийинчиликларни келтириб чиқармоқда. Хўжалик ҳисоби обрўси хиралашиб, боқимондалик кайфияти пайдо бўлмоқда. Жиззах областидаги 1- ва 3-, Тошкент областидаги 3-, Самарқанддаги 1- ва 3-, Сурхондарёдаги 1- ва 2-трестларнинг электр монтажчилардан 3 миллион сўмча қарзи бор. Улар бу қарзни ўтган йил бошидан то шу йилнинг февраль ойигача ҳам тўла узишмади.

3 миллион сўм — тахминан бир ойлик иш программамизнинг қийматига тенг. Демак, бу бизнинг ихтиёримизда жорий харажатлар учун етарли маблағлар йўқлигини билдиради. Трестнинг қатор бўлинмалари ўз харажатларини қоплаш учун банкдан 10 процентгача тўлов шарти билан қарз олиб туришга мажбур бўлмоқдалар. Шундай экан, ҳар бир сўм ҳисобини қилиш, ўзини-ўзи маблағ билан таъминлашга чақириқлар, баландпарвоз даъватлар ҳавода муаллақ осилиб қолаверади-да.

ХУЛОСА: Биринчи квартал — объектларни ишга туширишда энг тиғиз палла: 24569 квадрат метр турар жойни фойдаланишга топшириш лозим. Кўпгина бошқа объектларда, жумладан, мактаблар қурилишида ишлар тугалланмоқда. Икки ойнинг якунлари дастлабки таҳлили электр монтажчиларнинг янгича ишлашдаги илк қадамлари дадиллигини кўрсатмоқда. Хўжалик ҳисоби электр монтажчиларни янада яхшироқ ишлашга руҳлантиряпти.

Амалий давра суҳбатини «Совет Ўзбекистони» махсус мухбири Ж. ХОЛҚОСИМОВ ва жамоатчи мухбир И. АХМЕТОВ ёзиб олдилар.

• Ҳамза туғилган кунининг 100 йиллиги олдидан

ШОИР ТАВАЛЛУДИГА

Инқилобнинг оташин куйчиси Ҳамза Ҳакимзода таваллудининг 100 йиллиги нишонланиши республикамиз маданий ҳаётида катта воқеа бўлади.

Тошкент Давлат маданият институтида ҳам бу санага қизғин тайёргарлик кўрилмоқда. Институтда Ҳамза юбилейини ўтказувчи комиссия тузилди. У ўзининг аниқ плани асосида иш бошлаб юборди. Институт профессор-ўқитувчилар коллективи томонидан тайёрланган «Ҳамза ва маданиятимиз равнақи» номидаги тўплам институт илмий советида муҳокама қилиниб, нашрга тавсия этилди. Тўпламда Ҳамза Ҳакимзода Ниёзийнинг маданиятимиз тараққиётига доир кўп қиррали фаолиятини ёритиш бош ўринда туради. Масалан: «Ҳамза ва халқ театри», «Халқ мусиқа санъати ва Ҳамза», «Ҳамза ва маданий дам олиш муаммолари», «Маданий-оммавий агитация борасида Ҳамза анъаналари» «Ҳамза — композитор», «Ҳамза ва китобхонлик», «Ҳамза Ўзбекистонда маданий-тарбиявий ишларнинг назариётчиси ва амалиётчиси» каби турли мавзуларни ўз ичига олади.

Шунингдек, сентябрь-октябрь ойларида «Ҳамза ва Октябрь инқилоби» мавзуида илмий-амалий конференция ўтказиш кўзда тутилмоқда. Унда республикамизнинг таниқли санъатшунос, театршунос ва ҳамзашунос олимлари, маданиятимиз арбоблари ва ёзувчилар иштирок этадилар.

Студентларнинг анъанавий конференцияларида ҳам Ҳамза ижоди ва фаолиятини ўрганиш масаласига алоҳида эътибор берилади. Институт ётоқхоналари, аудиториялар ва залларида эса КВН, адабий-бадиий викторина, адабий-драматик композиция, оғзаки журналлар, оммавий тадбирларнинг доимий кўриги давом этади. Ҳамза асарлари, қўшиқлари, бадиий ўқиш бўйича ижрочилик маҳорати конкурслари ўтказилади. Институт ўқитувчи ва студентлари иштирокида К. Яшин ва А. Умарийнинг «Ҳамза» драмаси, Ҳамза Ҳакимзоданинг «Бой ила хизматчи» «Майсаранинг иши» драмаларидан парчалар саҳналаштирилмоқда. «Ҳамза ва Октябрь» мавзуида адабий-музикали композиция кўрсатилади. Адиб ҳаёти ва ижодини акс эттирувчи фото ва китоб виставкаларига материаллар тайёрлаб қўйилди.

Институт илмий совети қарори ҳамда раҳбарият буйруғи билан 2 та тўқсон (90) сўмлик Ҳамза Ҳакимзода стипендияси таъсис этилди. У ҳар томонлама намунали, ташкилотчи ва аълочи студентга берилади. Институт қошида Ҳамза юбилейи комиссиясининг яқинда бўлиб ўтган мажлисида ана шу ишларнинг бориши ҳақида ахборотлар тингланиб, янги режалар белгилаб олинди.

Набира ОДИЛОВА,
Тошкент Давлат маданият институтининг ўқитувчиси.

Номи билан фахрланамиз

Фарғона район, Ҳамзаобод қишлоқ Советидаги Ҳамза номли 1-ўрта мактабда Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий таваллудининг 100 йиллигига пухта тайёргарлик кўрилмоқда. Мактабда юбилей комиссияси тузилиб, у ўзининг биринчи ташкилий йиғилишида аниқ план ва тадбирлар белгилаб олди.

— Мактабимиз районда дастлабки билим ўчоқларидан бири бўлиб ҳисобланади. Унинг ташкилотчиси ва биринчи муаллимларидан бири Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий бўлганидан, қишлоғимиз ва колхозимиз унинг номи билан аталишидан чексиз фахрланамиз, — дейди мактаб директори К. Дадабоев.

Ҳозирги кунда мактабда шоҳимардонликларнинг 570 нафар ўғил-қизи билим олмоқда. Уларга 51 нафар ўқитувчи тарбия бермоқда. Машғулотлар бир сменада олиб борилади. Дарслар кабинет системасида ўқитилади, ўқувчилар иссиқ овқат билан тўлиқ таъминланган. Мактаб ислоҳоти талаблари асосида сидқидилдан меҳнат қилинмоқда.

Бироқ ҳал этилиши лозим бўлган айрим муаммолар бор. Уларни бартараф этиш ёш авлодни Ҳ. Ҳ. Ниёзийдек халқпарвар, ватанпарвар қилиб тарбиялаш мактаб коллективининг доимий диққат марказида турибди.

С. ЭРГАШЕВА,
Мактаб ота-оналар комитетининг раиси.

Қизғин кунлар

Оқолтин районидаги А. С. Пушкин номли 8-ўрта мактаб ер участкасида шу кунларда кўчат экиш, дарахтларга шакл бериш, уларни оқлаш ишлари қизғин олиб бориляпти. Суратда: юқори синф ўқувчиларидан Мунojот Бўрибоева ва Шарофат Икромова.

У. Қўшвоқов фотоси.

• Мақоламизни ўқиб

«ХУРОФОТНИНГ УЧ КЎРИНИШИ»

Газетамизнинг 10 февраль сонида «Хурофотнинг уч кўриниши» сарлавҳали танқидий мақола эълон қилинган эди. Редакцияга газетхонлар шу материалга муносабат билдириб ёзган кўплаб хат-хабарлар келяпти. Уларда асосан мақолада кўтарилган мавзу жойларда тўла қўллаб-қувватланаётгани, шунингдек атеистик тарбия соҳасидаги ишни янада кучайтириш ҳақидаги фикр ва мулоҳазалар айтилган. Қуйида ана шу хатларнинг айримлари билан танишасиз.

ИШЛАШ КЕРАК

«Хурофотнинг уч кўриниши» сарлавҳали мақолада жуда тўғри масала кўтарилган. Назаримда партия, совет ва комсомол ташкилотларида атеистик тарбияни кучайтириш, ишламай тишлайдиган саёқ муллалар, фолбин ва сохта дуохонларга қарши қаттиқ кураш олиб бориш учун жанговарлик етишмаяпти.

Атеистик ишни кучайтириш учун нима қилиш керак? Бу саволга жавоб битта — атеистик ишни мулла ва фолбинлар уясига, улар ўрнашиб олган маҳаллаларга, «муқаддас» деб аталган жойларга кўчириш зарур. Ишни шундай ташкил этиш учун эса айрим тарғиботчиларимизда жасорат етишмаяпти.

Бундан 30—40 йил илгари Бухоро шаҳридаги Сомонийлар мақбараси атрофига ҳам мана шундай мулла-эшонлар уя қуриб олишган эди. Партия биз — ёшларни обида атрофини ободонлаштириш, фирибгарларни у ердан қувиб чиқаришга даъват этди. Қисқа муддат ичида обида атрофи тозаланди. Меъморчилик ёдгорлиги таъмир этилди. Бу ерда катта боғ яратдик. Эндиликда С. М. Киров номли маданият ва истироҳат боғи Бухоронинг энг гўзал масканларидан бири бўлиб қолди.

Афсуски, областда қаровсиз қабристонлар, таъмир қилинмаган обидалар ҳали кўп. Жамоат ташкилотлари бундай аҳвол олдида қўл қовуштириб ўтирмай, атеистик ишни мана шу жойларга кўчиришлари даркор.

Соғлиқни сақлаш, санитария маорифи ходимларининг ҳам бу муҳим ишдан четда турганликларини оқлаб бўлмайди. Кейинги йилларда халқ табобати бўйича кўпгина қадимий рисолалар нашр этилди. Бу яхши, албатта. Аммо айрим сохта табиблар бундан фойдаланиб аҳолини лақиллатиб келмоқдалар. Барча поликлиникаларда гиёҳлар билан даволаниш бўйича консультация пунктлари ташкил қилмоқ зарур.

Умуман, атеистик ишга чинакам ижодий ёндашилса бу соҳада тўпланган кўп йиллик тажрибамизга янги мазмун бағишлаш, чинакам жанговарликка эришиш мумкин бўлади.

Абул БОЗОРОВ,
меҳнат ветерани, Ўзбекистон ССР халқ маорифи аълочиси.

Бухоро области.

•

ДАСТЛАБКИ САМАРАЛАР

Эскилик сарқитларига қарши кураш ва янгича урф-одатларни ҳаётга тадбиқ этишда фақат Пешку районидагина эмас, республикамизнинг кўпгина жойларида ҳам жонли иш олиб борилаётгани йўқ. Бу соҳада ҳали камчиликлар кўп. Масалан, Косон районида эскилик сарқитларининг айрим кўринишлари кўзга яққол ташланиб турибди. Фолбинларга, табиб ва дуохонларга ишониш, турли хил диний маросимлар ўтказиш каби воқеалар содир бўлмоқда.

Биз ана шуни ҳисобга олиб аҳоли ўртасида атеистик тарбияни планли равишда олиб боришга ҳаракат қиляпмиз. Натижада «муқаддас» деб номланган «Ҳазрати Ҳусан» ва «Исхон тепа» қабристонларига одамларнинг сиғиниб бориши камайди. Илгарилари ана шу жойларда 1,5-2 минг киши тўпланарди. Район партия ва совет ташкилотлари ишламай ейишга ўрганган айрим норасмий муллаларга қарши курашни кучайтирдилар. Ана шундай муллалардан 24 кишининг асл башараси халққа очиб кўрсатилди.

«Совет Ўзбекистони» газетасида босилган «Хурофотнинг уч кўриниши» сарлавҳали мақола партия, совет ва комсомол ташкилотлари зиммасига катта масъулият юклайди. Жойларда қишлоқ Советлари активлари ва маҳалла комитетлари йиғилишларида атеистик тарбияни шу кун талаблари даражасида ташкил этиш ва унинг таъсирчанлигини ошириш тадбирлари белгиланмоқда.

Х. ЭШОНҚУЛОВ,
Косон район Совети ижроия комитети раисининг ўринбосари.

•

ИНСОН ҚАЛБИ НОЗИК

«Совет Ўзбекистони» газетасида босилган «Хурофотнинг уч кўриниши» сарлавҳали мақолани ўқиб ўйланиб қолдим. Тўғрисини айтиш керак, қаерда янги анъаналар ҳаётга изчиллик билан татбиқ этилаётган, атеистик тарбиянинг таъсирчанлигига эришилаётган бўлса, ўша ерда хурофотнинг бундай кўринишларига ўрин қолмайди. Афсуски, ҳамма ерда ҳам шундай эмас. Бундан кўз юмиб бўлмайди. Мени таажжубга солгани — мақоладаги учинчи воқеа тафсилоти бўлди. Ўқиб, ишонгинг келмайдиган ҳодиса содир бўлибди.

Мен 1928 йилда туғилганман. Андижон областида кўп йиллар яшадим. 1969 йилдан буён Дўстлик районидаги Ленин номли совхоз-техникумда ишлайман. Лекин фарзандининг ҳали ҳаёт бўлган ота-она учун олдиндан сағана қуриб, қабр тайёрлаб қўйгани каби воқеага ҳеч қаерда дуч келмаганман. Мақолани ўқиб чиққач, республикамизнинг турли томонларидан хўжалигимизга кўчиб келиб, шу ерда яшаб ва меҳнат қилаётган чўлқувар отахонлар билан суҳбатлашдим. Аммо улардан бирортаси ҳам Иззатовнинг қилмишини маъқуллагани йўқ. Бу ҳатто эскича урф-одатларимизга ҳам тўғри келмас экан.

Ўтмишда кексаларнинг сўнгги йўлга тайёргарлик кўриб ҳар хил матоларни «ўлимлигим учун» деб йиғиб юрганлиги рост. Аммо ўша кишиларга ҳам кимдир бирор нарса ҳадя қилиб, «буни ўша бисотларингизга қўшиб қўйинг» деса, унинг қалбига жуда ҳам озор етади. Чунки бу кишига ўлим тилаган билан баробардир. Раҳим Иззатовнинг мақолада айтилган иши эса манмансиращдан, тўғрироғи «тўқликка шўхлик»дан бошқа нарса эмас. Бундай йўл тутишга коммунистнинг, айниқса раҳбар ходимнинг сира ҳаққи йўқ.

Охунжон ОТАЖОНОВ,
1964 йилдан КПСС аъзоси, Дўстлик райони.

•

ХАТЛАРДАН САТРЛАР

Мақола айнан ҳаётдан олинган. Унда келтирилган танқидий фактлар бошқа жойларда ҳам бор. «Атеистик мавзудаги лекция, суҳбат ва учрашувларга кўп ҳолларда комсомол активлари ва ишлаб чиқариш илғорлари жалб этилади-ю, бироқ диндорлар бундан четда қолади. Менимча, атеистик мавзудаги лекция пропагандасини тубдан қайта қуриш керак.

Барно ЖАББОРОВА,
Бахт шаҳри.

* * *

Мактаблар атеистик тарбия соҳасида чинакам тарбия ўчоғи бўлиши лозим. Бироқ кўп жойларда бундай эмас. Бу муҳим иш эътибордан четда қоляпти. Жумладан, бизнинг мактабимизда ҳам атеистик тарбияга кам эътибор бериларди. «Хурофотнинг уч кўриниши» сарлавҳали мақола бу борадаги ишимизни яхшилашга туртки бўлди.

Мен ўқитувчилар фақат мактабдагина эмас, маҳалла-кўйда ҳам атеистик тарбия ишларини ўз қўлларига олишлари лозим, деб ҳисоблайман. Чунки ўқитувчи жамиятда энг фаол, билимдон шахс ҳисобланади. Шундай экан, у янгича анъаналар ва урф-одатларнинг ташкилотчиси ҳам бўлиши керак.

Иброҳим КЎПАЙСИНОВ,
Косонсой районидаги С. Раҳимов номидаги ўрта мактаб ўқитувчиси.

● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ●

• Шахмат бурчаги

Аниқ ҳисоб тантанаси

Халқаро арбитр М. МУҲИДДИНОВ бошқаради

Шахматда ким қанча юришни кўра олиши масаласи аслида нисбийдир. Озроқни кўриб, созроқ хулосага келиш — ҳақиқий маҳоратдан нишона. Бу имкониятдаги вариантлар ҳисоб-китобини чиқариш билан бирга уларни фикран тўғри баҳолай билиш демакдир. Бунга иккита мисол келтирамиз. Иккаласи ҳам Г. Аъзамов хотира турнирида юзага келган.

Мусобақанинг еттинчи турида ўйналган М. Салтаев — В. Цешковский партиясида қораларнинг 38-юришидан кейин тахтада шундай вазият вужудга келди:

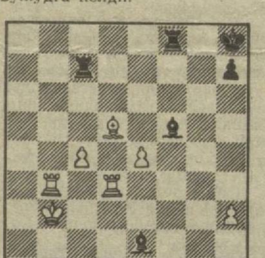

Шу ерда оқлар Лd3—f3 юриб, иккала ортиқ пиёдасини асраб қолса бўларди. Лекин филлар ранг-баранглигида баъзан бундай устунлик ҳам ғалаба келтирмаслиги мумкин. Мураккаб ҳисоб-китобни меъёрига етказа олган М. Салтаев бошқача йўлни танлади:

39. ef! Л:f5 40. Лb8+Крg7 41. Лg8+! Крh6.

Мабодо 41... Крf6? бўлса, 42. Лез! Ле5 (ёки 42... Ле7 43. Лf8 Крg7 44. Л:e7+ Кр:f8 45. Л:e1). 43. Л:e5 Кр:e5 44. Ле8+ ва ютуқ.

42. Лh3+! Лh5 43. Ле3 Л:h2+44. Крb3 Cd2 45. Ле6+!! Қоралар таслим бўлди, чунки 45... Крh5 46. Cf3+Крh4 47. Ле5! Қоралар мотдан қутула олмайди, ваҳолонки, кучлар теппа-тенг.

Виталий Цешковский — икки карра мамлакат чемпиони, жаҳон олимпиадаси ғолиби, жаҳон шахсий биринчилиги зоналараро турнири иштирокчиси, халқаро гроссмейстер (Краснодар).

Хотира турнири маррасига етай деб қолган бир пайтда ўйналган И. Наумкин — М. Салтаев партиясида оқларнинг 39. Кd4:c6 юришидан сўнг қуйидагича мураккаб позиция юзага келди.

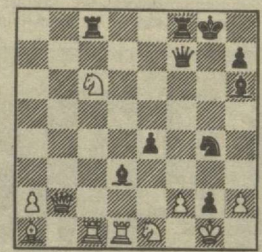

Оқлар Фb2 — h8X хавфини туғдирди. Олдиндан шу вазиятга интилган М. Салтаевнинг кейинги ҳисоб-китоблари ҳам ниҳоятда чуқур ва аниқ бўлди.

39... Ф:f2+40. Ф:f2 Л:f2! 41. К:d3 ed 42. Л:d3.

Борди-ю 42. Ке7+? Крf7. 43. К:c8 бўлса, 43... Cf4!-дан кейин бир руҳи ортиқ оқлар мотдан қутула олмайди.

42... С:c1 43. Ке7+Крf8 44. К:c8 Cf4 45. Лd8+Крf7 46. Лd7+Кре6 47. Ле7+ Крd5 48. Л:h7 Се3 49. Лd7+Крс6 50. Лd6+Крс7. 51. Cd4 Ле2+52. С:е3 К:е3 53. Лg5 Крс8 54. h4 Л:a2. Оқлар таслим бўлди, чунки 55. h5 Ла1+56. Крf2 Лf1+ 57. Кр:е3. g1Ф+58. Л:g1 Л:g1 59. Крf4 Крd7 60. Крf5 Кре7. 61. h6 Крf7 ва қоралар ютади.

Игорь Наумкин — 1987 йилги Москва ҳамда Чехославакия очиқ чемпионатларининг ғолиби. Шахсий коэффициенти гроссмейстерларникига тенг — 2490. Республика экс-чемпиони, чирчиқлик ёш спорт мастери Михаил Салтаев ана шундай қобилиятли шахматчи. Ҳамиша шунақа ўйнаганда эди...

«КОНКУРС — 88»
8-ВАЗИФА

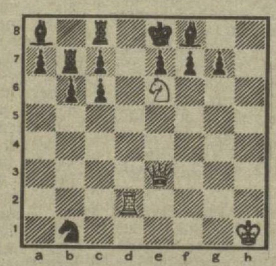

Масала. Уч юришда мот.

● ЎҚИНГ, ҚИЗИҚ

Узоқ умр кўрувчилар кўпаяди

Ер юзида узоқ умр кўрувчилар (65 ёшдан юқори) сони йилига 2,4 процент ўсиб бормоқда.

Америка Қўшма Штатларининг аҳолини рўйхатга олиш бюроси хизмати тадқиқотчилари шундай баҳо бердилар. Уларнинг ҳисоб-китобича, дунёда бугунги кунгача 290 миллион узоқ умр кўрувчилар бор бўлса, 2000 йилга бориб уларнинг сони 410 миллионга етади.

Редактор
Л. ҚАЮМОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТАЙЁРЛОВЧИ-КОРХОНАЛАР ВА САВДО ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!
КООПЕРАТОРЛАР УЙИДА
20-30 март кунлари

Республика улгуржи ярмаркаси ўтказилади

Бу ерда Сиз 1989 йил учун маданий-маиший, рўзғор-хўжалик ва атторлик буюмларини, шунингдек, қурилиш материаллари ва рўзғорда керак бўладиган ишлаб чиқариш чиқитларини

ХАРИД ҚИЛИШИНГИЗ МУМКИН.

Ярмарка соат 9 дан 18 гача ишлайди.

Транспорт: 2, 7, 14-троллейбуслар ва 51-автобуснинг «Кооператорлар уйи» бекати, метронинг «Ўзбекистон» станцияси.

«УЗХОЗТОРГ» РЕСПУБЛИКА УЛГУРЖИ САВДО ИДОРАСИ.

01 — ЎТ ЎЧИРИШ ХИЗМАТИ ТЕЛЕФОНИНИ ҲАР БИР КИШИ ЁДИДА ТУТСИН!

01 телефон номерини ҳар бир киши билиши ва ҳамиша ёдда тутиши зарур. Аммо ёнғин хавфсизлиги қоидаларини ўқиб-ўрганиб, ёдлаб олиш ва ҳар дақиқада ёрдамга шай туриш бундан ҳам заруррокдир.

Ахир кўп ҳолларда хонадонимизнинг бутлиги ҳамда ўзимиз ва яқин кишиларимизнинг ҳаёти хавфсизлиги айнан бизнинг эҳтиёткорлигимиз ва саранжом-саришталигимизга боғлиқ бўлади.

УЙ НИМАГА ЁНИБ КЕТАДИ?

— Бунинг сабаблари турлича бўлиши мумкин. Улардан бири — электр энергиясига нисбатан эътиборсиз муносабатда бўлишимиздир.

Сиз удда қилолмайдиган ишни буюришса, бажара оласизми? —

Йўқ, албатта! Шунингдек, электр симлари ҳам маълум бир нуқтагача белгиланган қувватга мўлжалланган. Битта розеткага бир нечта электр асбобни уласангиз, симлар ҳаддан ташқари қизиб, изоляциядан аланга чиқиб кетади.

ҚУЙИДАГИ ҲОЛЛАРДА ЭЛЕКТР СИМЛАРИ ИШДАН ЧИҚАДИ:

изоляциясиз иккита сим бир-бирига тегиб кетганда,
битта разеткага бир вақтнинг ўзида бир нечта электр асбоб уланганда,
симлар ёмон уланганда,
электр қуввати ўтадиган сим ўрнида телефон симлари ёки радио симларидан фойдаланилганда.

ҚИММАТГА ТУШАДИГАН ПАРИШОНХОТИРЛИК

Эрталаб ишга шошилиб, дазмол штепселини розеткадан суғуришни унутдингиз ёки электр чойнакни ток тармоғига улаб, ўзингиз телевизор кўришга кириб кетдингиз. Ёки электр каминни ўчирмасдан кўчага чиқиб кетдингиз. Эҳҳе, паришонхотирлигимизнинг чеки бор дейсизми?

ЭЛЕКТР ЭНЕРГИЯСИДАН ФОЙДАЛАНИШДА ЁНҒИН ХАВФСИЗЛИГИ ҚОИДАЛАРИ:

изоляцияни шикастланишдан сақлаш мақсадида электр симларини мих билан мустаҳкамлаш;
шнур ва симларни бўяш ва оқлаш, уларнинг устига гулқоғоз ёпиштириш;
электр симларига бирор нарса осиш,
қўлбола предохранителлардан фойдаланиш,
ёнмайдиган махсус тагликка ўрнатилмаган электр асбобларидан фойдаланиш,
ишлаб турган электр приборлар (хусусан, телевизорни ўчиргач, шнур вилкасини розеткадан суғуриб ташланг)ни қаровсиз қолдириш

ТАҚИҚЛАНАДИ.

Электр симлари, розеткалар ва электр асбобларини профилактик текшириш ва ремонт қилиш ишларини мунтазам равишда олиб бориш лозим. Ана шундагина бахтсиз тасодифларнинг олдини олиш мумкин!

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКА КЎНГИЛЛИ ЎТ ЎЧИРИШ ЖАМИЯТИ.

«СОЮЗТОРГРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН АГЕНТЛИГИ.

Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг

Н. А. СЕМАШКО НОМИДАГИ КУРОРТОЛОГИЯ ВА ФИЗИОТЕРАПИЯ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ

вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Раҳбарлар (медицина фанлари докторлари, кандидатлари);

Бўлимлар: реаблитация ва даволашнинг жисмоний методлари, неврология ва рефлексотерапия.

Конкурс муддати — 25 мартгача.

Ҳужжатлар қуйидаги адресга жўнатилсин: 700084, Тошкент шаҳри, Хуршид кўчаси, 4-уй. Телефонлар: 34-22-60, 34-14-02.

Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлигининг

АХБОРОТ-ҲИСОБЛАШ МАРКАЗИ

«ТЕЛЕ-ВС» **маълумотларни теле ишлаб чиқариш системасини** (ПХР да ишлаб чиқарилган) **қўшимча комплект ва ЗИП билан бирга;**

«ЗОЕМТРОН-415» **перфораторини**

СОТАДИ

Мурожаат учун телефонлар: 78-51-21, 33-12-84.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Қўлёзмалар институти коллективи институтнинг собиқ ходимаси

Музайяна Акмалхоновна АЛАВИЯнинг

вафот этганлиги муносабати билан марҳуманинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент давлат медицина институти коллективи оператив хирургия кафедрасининг доценти, медицина фанлари кандидати

Неъматулла Саъдуллаевич САЪДУЛЛАЕВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

• Тингланг, томоша қилинг

5 МАРТ, ШАНБА

МТ-I. 7.00 — «120 минут». 9.05 — «Мен сизни орзу қилишга ўргатаман». Бадиий фильм. 10.30 — Концерт. 11.20 — Янгиликлар. 11.30 — Ҳужжатли фильм. 16.00 — Янгиликлар. 16.10 — А. Глазунов. 8-симфония. 16.55 — Нега ва нима учун? 17.25 — Концерт. 17.55 — Мультфильм. 18.05 — СССР Давлат академик Большой театрининг духовой оркестри чалади. 18.20 — «Китлар кетаётганда». Бадиий фильм. 19.35 — Дунё воқеалари. 19.55 — Халқаро хотин-қизлар куни — 8 Мартга бағишланган тантанали йиғилиш. 22.00 — Композитор А. Пахмутованинг авторлик кечаси. Танаффусда — Дунё воқеалари.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Каштачилик санъати. 10.05 — Итальян тили. 10.35 — Н. А. Римский-Корсаков. 11.35 — О. Берггольц поэзияси. 12.45 — Инсон қўшиқ ортидан боради. 13.05 — Бир картина музейи. 13.35— Мультфильм. 13.55 — Концерт. 14.45 — Ҳужжатли фильм. 14.55 — Янгиликлар. 15.00 — «Илк қувончлар». Бадиий фильм. 2-қисм — «Ғалати ёз», 7-серия. 18.20 — Янгиликлар. 18.30 — Конькида югуриш. Жаҳон чемпионати. 19.30 — Э. Григ. Лирик сюита. 19.50 — Енгил атлетика. Европа чемпионати. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — СССР Давлат телерадиоси рус қўшиқлари академик хори ҳузурида меҳмонда. Кўрсатув тугагач — Время. 22.00 — Баскетбол. СССР чемпионати. 24.00 — «Овоз». Бадиий фильм. 01.30 — Янгиликлар.

УзТВ-I. 17.05 — Мультфильм. 17.25 — Фильм-концерт. 17.50 — Нур таратган соҳибалар. 19.00 — Ахборот. 19.15 — Ҳужжатли фильм. 19.35 — Ахборот. 19.55 — Халқаро хотин-қизлар куни — 8 Мартга бағишланган тантанали йиғилиш. Кўрсатув тугагач — Время. 22.00 — Нафосат.

УзТВ-II. Душанба: 15.30 — Футбол. Халқаро ўсмирлар турнири. ВХР—БХР. 17.30 — Кинопрограмма. 17.35 — Мен яшайдиган олам. 18.10 — Жаҳон бир ҳафта ичида. 18.20 — Кинолавҳа. 18.30 — Новости. 18.50 — Нутқ маданияти. 19.30 — Ахбор. 19.55 — Халқаро хотин-қизлар куни — 8 Мартга бағишланган тантанали йиғилиш. Кўрсатув тугагач — Время. 22.00 — «Минархарлик Жўра овчи». Бадиий фильм, 3-серия. 23.10 — Фильм-концерт.

РАДИО

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Ўзбек халқ қўшиқлари. 9.30 — Ёшлик. 10.15 — Катталарга болалар ҳақида. 11.30 — Ёшлик. 12.10 — Строитель Узбекистана. 12.30 — З. Миролимов ва қўшиқлари. 12.50 — Шеърий лаҳзалар 13.00 — Ўзбекистон чорвадори. 13.30 — Хатларингизни ўқиб... 14.00—Қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари учун эшиттириш. 15.30 — Болалар учун эшиттириш. 18.15 — Фан уфқлари. 18.30 — СССР санъат усталари. 19.20 — Ёшлик. 19.55 — Халқаро хотин-қизлар куни — 8 Мартга бағишланган тантанали йиғилиш. 23.10 — Бугун радиотеатрда.

Р. — 08579. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. А—53. ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12